NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 149 | Łódź, Poniedziałek, 29 czerwca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, מאנטאג פ' בלק ט' תמוז תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

מיר קענען נישט שווייגען!

אויפרוף פון אלע ציוניסטישע ארגאניזאציעס אין פוילען וועגען דעם מארגענדיגען יודישען פראטעסט-שטרייק

ווארשא, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

דער צענטראל - קאמיטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, צענטראל - קאמיטעט פון מזרחי, וועלט-פערבאנד פון די אלגעמיינע ציוניסטען, צ. ק. פון התאחדות, און צ. ק. פון פועלי ציון רעכטע, תורה ועבודה האבען פערעפענטליכט פאלגענדען אויפרוף צו יודען אין פוילען.

א מעכטיגער געשריי פון פראטעסט און צארן רייסט זיך ארויס פון די טיפענישען פון יודישען פאלק; מ'האט אונז ווידער אנגעזאגט א אונרחמנות'דיגען עקאנאמישען פערניכטונגס-קאמף. די דאזיגע לאזונג קומט אפילו פון דער סיים-טריבונע. אין זאל פון געריכט, פראפאגירען ענדעקישע אדוואקאטען פריי און אונגעשטערט די תורה פון פאגראמען. אויף די גאסען פון פשיטיק, מינסק-מאזאוויעצק, און אדזשיוואל, בעקומט די דאזיגע פאגראם-אגיטאציע איהר קלארען און אכזריות'דיגען פערברעכערישען אויסדרוק. מיר מארען נישט דערשטיקען אין זיך דעם וועה-געשריי.

מ'טאר נישט אראפלאזען די הענט, מ'טאר נישט מיט אונטערטעניגען שטילשווייגען אויסשטרעקען אונזער האלז פאר די פאגראמטשיקעס. דאס בלוט פון די פשיטיקער קדושים רופט און מאהנט פון די ערטער. יעדען טאג, יעדע שעה, אויף יעדען ארט שטעהט דאס יודישע לעבען פאר דער סכנה פון באיקאט און פערניכטונג. מיר רופען צו אן'אלגעמיינעם פראטעסט און סאלידאריטעטס - שטרייק דינסטאג צווישען 12 און 2 נאכמיטאג — צום אנדענק פון די געפאלענע קדושים. דאס וועט זיין אונזער מעכטיגער פראטעסט געגען דער נייער כוואליע פון אנטיסעמיטיזם; פאר פולער גלייכבערעכטיגונג פון יוד. פאלק, פאר רעכט אויף לעבען, עקזיסטענץ און ארבייט; די גערעכטיגקייט איז מיט אונז; די שעה פון נצחון וועט קומען!

אין צייכען פון טרויער נאך די קדושים מאן און פרוי מינקאווסקי. פאר די לעבעדיגע קרבנות פון פשיטיק, רופען מיר איבערצורייסען די ארבייט און שליסען די געשעפטען דינסטאג דעם 30-טען ד. ח. צווישען 12 און 2 מיטאג.

ווארשא, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

דער צענטראלער פראפעסיאנעלער ראט פון די יודישע קלאסען - פעראיינען אין פוילען האט ארויסגעגעבען אן'אויפרוף צו אלע יודישע ארבייטער, אנגעשטעלטע און כאלופניקעס, איבערצורייסען די ארבייט דינסטאג צווישען 12 און 2 מיטאג, כדי צו פראטעסטירען געגען דער נייער כוואליע פון אנטיסעמיטיזם און ראסען-האס, און פאר רעכט אויף לעבען און ארבייט!

געוועהר, אמוניציע, באמבעס

און פערשידענע אויפרייס=מאטעריאלען זענען ענטדעקט געווארען בעת גרויסע רעוויזיעס צווישען די אראבער

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

אין גאנץ ארץ ישראל זענען דורכגעפיהרט געווארען גרויסע רעוויזיעס ביי די אראבער. ס'זענען געפונען געווארען לאגערן פון געוועהר, אמוניציע, אויפרייס-מאטעריאלען און באמבעס.

נאך א פולק ענגלישע זעלנער

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

קיין ארץ ישראל איז אנגעקומען פון עגיפטען דער 8-טער ענגלישער פולק פון מעכאניזירטער קאוואלעריע.

בעשאסען יודישע אויטאבוסען אויפ'ן וועג ירושלים, תל-אביב

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

די מיליטערישע קאנוואיען, וועלכע היטען די יודישע אויטאבוסען אויפ'ן וועג פון ירושלים קיין תל-אביב זענען בעשאסען געווארען דורך אראבישע באנדעס. דאס מיליטער האט צוריקגעשאסען. בעזונדערס שטארק איז געווען די שיסעריי אויפ'ן 23-טען קילאמעטער פון ירושלים. די באנדעס זענען פערטריבען געווארען, קיינער פון די פאסאזשירען האט נישט געליטען.

5000 פונט שטראף אויף לוד

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

אין לוד איז ערקלערט געווארען אויסנאהם-צושטאנד. קיינער טאר נישט פערלאזען די שטאט אהן ערלויבניש.

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

די ארץ ישראל רעגירונג האט אויפ'ן יסוד פון די אויסנאהם - געזעצען ארויפגעלעגט א קאלעקטיווע שטראף אויף דער שטאט לוד אין דער הויך פון 5000 פונט.

נשרענהמט
מיטוואך, דעם 1 יולי
אין „ראזמאיטאשטשי"=טעאטער
פסח'קע בורשטיין
אין דער אפערעטע
„דער בלאנדער ציגיינער"

אראבישע טעראריסטישע באנדעס

פערניכטען בוימער און ווייגשטאקען

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

די אראבישע טעראריסטען האבען ווידער פערניכטעט פעלדער, ביימער און די יודישע ישובים. 500 בוימער זענען ארויסגעריסען געווארען אין פרדס פון קווארם.

600 בוימער זענען אויסגעריסען געווארען אין כפר יוסף.

7250 ווייגשטאקען זענען פערניכטעט געווארען אין גן-שלמה.

בעוואפענטע אראבער האבען אנגעגריפען דעם ישוב התחיה נעבען פתח-תקוה, דער אנגריף איז אפגעשלאגען געווארען מיט דער הילף פון דער פאליציי און מיליטער.

1 אראבער איז ארעסטירט געווארען אין בית גן, מ'האט ביי איהם געפונען א אויטאמאטישען פיסטאלעט.

נעבען א האטעל אין צענטער פון ירושלים האט מען געפונען א באמבע, וועלכע האט נישט אויפגעריסען.

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

דער היינטיגער אפיציעלער קאמוניקאט מיילדעט: אראבישע באנדעס האבען אטאקירט די פאליציי נעבען חברון, דארט איז אויך פארגעקומען אן'אנפאל אויף די מיליטערישע באראקען. די אנגריפען זענען אפגעשלאגען געווארען. קיין קרבנות זענען נישטא.

אין חיפה האט אויפגעריסען א באמבע און בעשעדיגט די עלעקטרישע צענטראל-דראט.

די אראבער האבען געמאכט א פרוב צו באפאלען כפר יחזקאל, זיי זענען אפגעשטויסען געווארען.

זיי רעכענען זיך נאר מיט פאקטען...

ירושלים, 28 (יט"א טעל.)

דער אויבערשטער מוזולמענישער ראט האט היינט פערעפענטליכט אן'ענטפער אויף די ערקלערונגען פון קאלאניען-מיניסטער ארמסבי-גאר אין ענגלישען פארלאמענט, דער ראט ווארפט אפ די ערקלערונג פון ארמסבי-גאר, אז די אראבישע צוקונפט וועט גאראנטירט ווערען ערשט נאכדעם ווי זיי וועלען מאכען שלום מיט די יודען.

ווייטער ווערט פראטעסטירט געגען דעם פאראורף, אז דער ראט בעהערשט נישט די שטרייק-לאגע און איז נישט דער לעגיטימער פארשטעהער פון די אראבישע מאסען, דער ראט בעהויפטעט אז ער ברענגט ריכטיג צום אויסדרוק די פערלאנגען פון די אראבישע מאסען.

דער ראט, ווערט ווייטער געזאגט אין ענטפער, קען זיך נאר רעכענען מיט פאקטען און נישט מיט הבטחות וועגען קאנטראל קאמיסיעס.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען, זונטאג, דעם 28. יוני 1936 געשטארבען און דעמזעלבען טאג צו קבורה געקומען מיין ליבער מאן, פאטער און זיידע
ר' ישראל זאנדבערג נ. ע.
(בירגער פון דער שטאט לאדז)
אין עלטער פון 55 יאהר.
וועגען וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער די אין טיפען טרויער פערבליבענע
פרוי, טעכטער, זיהן, איידים און איינקעל

ציוניסטיש. עקזעקוטיוו און אקציאנס=קאמיטעט אפעלירען צום וועלט=יודענטום

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

ס'איז געשלאסען געווארען די סעסיע פון די ארץ-ישראל-מיטגלידער און אקציאנס-קאמיטעט צוזאמען מיט די מיטגלידער פון עקזעקוטיוו.

ס'איז ארויסגעגעבען געווארען אן'אויפרוף צום יודישען פאלק און דער גאנצער וועלט. אין אויפרוף ווערט שארף פראטעסטירט געגען די אונרוהען אין ארץ-ישראל און געגען דער האלטונג פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג. ס'ווערט געפאדערט צו מאכען א סוף צו דעם מצב, וואס נעהמט צו אזויפיל יודישע קרבנות.

די יודען אין דער גאנצער וועלט ווערען אויפגעפאדערט צו העלפען דעם ישוב און זיך קאנצענטרירען ארום דעם ציוניסטישען עקזעקוטיוו און דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

סעסיע פון אקציאנס=קאמיטעט קומט פאר אין אויגוסט

לאנדאן, 28 (יט"א טעל.)

דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו האט מיטגעטיילט אלע מיטגלידער פון אקציאנס-קאמיטעט, אז די סעסיע וועט פארקומען אין חודש אויגוסט. דאס ארט און דער טאג וועלען בעזונדער מיטגעטיילט ווערען.

אין דער צווישען-צייט וועט דעם 5 יולי אין פראג פארקומען א סעסיע פון די אייראפעאישע מיטגלידער און אקציאנס-קאמיטעט.

פערשטענדיגונג צווישען „מזרחי" און אגודת-ישראל אין פאלעסטינא

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

צווישען דער לייטונג פון „מזרחי" און „אגודת ישראל" איז געקומען צו א פערשטענדיגונג וועגען דער טעטיגקייט צו היטען דעם דת אין ארץ-ישראל. מ'רעכענט, אז דאס איז דער ערשטער שריט צו א קאארדינירטער דויערהאפטער טעטיגקייט צווישען ביידע פארטייען.

קרייז-קאמיסאר פרובט צו ווירקען

ירושלים, 28 (יט"א טעלעגראפיש)

דער קרייז-קאמיסאר פון צפון ארץ ישראל האד האט געמאכט א רייזע איבער די אראבישע דערפער פון זיין דיסטריקט. ער האט געפרובט ווירקען אויף די אראבער, אז זיי זאלען אפשטעלען דעם שטרייק און די טערור-אקציע ביז ס'וועלען קומען די קעניגליכע קאמיסיע. ער האט מיטגעטיילט אז די רעגירונג וועט זיך נישט אפשטעלען אויף צו אונטערדריקען די אונרוהען. נאר די קעניגליכע קאמיסיע קען שאפען די נייע פאליטיק אין ארץ ישראל.

ענדעקישע פּאַרטיי ווערט אויפגעלעזט אין גאַנץ קראָקאווער וואָיעוואָדזטווע

ארעסטירט אדוו. פּאַזאָווסקי, ענדעקישער פערטיידיגער אין פּשיטיקער פּראָצעס

קראָק א, 28 (טעלעפאָניש)
אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין מישלעניץ איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע אין לאָקאַל פון „סטראָנניצטווא נאַראָדאָוועי" אין קראָקאָ. די רעוויזיע האָט געדויערט עטליכע שעה מען האָט פערהאַלטען פיל מאַטעריאַל, וועלכען מען האָט איבערגעשיקט אין אויספאָרשונגס־אַמט.

גלייכצייטיג האָט מען רעווידירט די וואוינונג פון 9 ענדעקישע טוער, וועלכען מען האָט אַרעסטירט. נאָכ׳ן פערהער אין אויספאָרשונגס־אַמט האָט מען זיי אַלע אַרויסגעלאָזט אויף דער פריי.

אַלס רעזולטאַט פון דער אויספאָרשונג וועגען אָנפאַל אין מישלעניץ האָט די מאַכט בעשלאָסען אויפצולעזען די אָרגאַניזאַציע פון סטראָ נ צטווא נאַראָדאָווע אין גאַנצען קראָקעווער פּאָוויאַט. די ריזיגע פעראָרדנונג דאַרף אויסגעשפּרייט ווערען אויף דער גאַנצער קראָקעווער וואָיעוואָדשאַפט.

קראָק א, 28 (טעלעפאָניש)
דער ענדעקישער פערטיידיגער אין פּשיטיקער פּראָצעס, דער קראָקאָווער אַדוואָקאַט פּאַזאָווסקי, וואס האָט זיך אויסגעצייכענט מיט זיין גיפטיגער אַנטיסעמיטישער רעדע אין ראַדאָם איז, לויט דעם אויפטראג פון קראָקער אויספאָרשונגס־ריכטער ארעסטירט געוואָרען. דער ארעסט שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין מישלעניץ.

ווי בעוואוסט איז פּאַזאָווסקי דער פּרעזעס פון די קראָקעווער ענדעקעס און זיין אויטאָריטעט צווישען די קראָקאווער ענדעקעס איז זעהר גרויס. ווי מען איז זיך משער איז פּאַזאָווסקי געווען אינפאָרמירט וועגען דעם, אַז עס גרייט זיך דער איבערפאַל אין מישלעניץ, און אַז ער זאָל האָבען געגעבען זיין הסכמה דעם אַנפיהרער פון אָנפאַל דאָבאָשינסקי׳ן צו דעם

קראָק א, 28 (טעלעפאָניש)
די „פּוילישע אגראר־אַגענטור" רעכענט אויס אַ ריי נעמען פון ענדעקעס, וואָס זענען ארעסטירט געוואָרען אין משך פון נעכטיגען טאָג אין קראָקא, אויך אין שטעטעל סקאַווינקי (קראָקאווער פּאָוויאַט) זענען ארעסטירט געוואָרען 12 ענדעקעס.

דער מאַגיסטראַט אין מישלעניץ האָט פערעפענטליכט אַ כאַראַקטעריסטישען בערוהיגונגס־אויפרוף, אין וועלכען עס ווערט צווישען אַנדערען געזאָגט: „די מישלעניצער שטאָט־פערוואַלטונג געפינט פאַר איהר חוב צו אינפאָרמירען, אַז אין מישלעניצער פּאָוויאַט הערשט שוין פולשטענדיגע רוה. דער פּאָוויאַט איז שוין אָבגעריינינגט געוואָרען פון די אונרוהיגע עלעמענטען. די אַלע, וואָס זענען פערשפּרייטען פאַלשע קלאַנגען וועגען מישלעניץ, וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט".

וואַרשאַ, 28 (טעל.)
אין די וואָוועוואָדשאַפטן זענען דאָ אַרעסטירט געוואָרען אַ גאַנצע רייה ענדעקישע טוער, וויירע נעמען זענען נישט בעקאַנט.

די אויספאָרשונג געגען כאַסקעלעוויטש׳ן

וואַרשאַ, 28 (טעל.)
די אויספאָרשונג וועגען כאַסקעלעוויטש׳ן, וועלכער האָט דערשאָסען דעם וואַכמייסטער בויאַק אין מינסק־מאַזאָוויעצק, דויערט. כאַסקעלעוויטש איז געווען איבערגעפיהרט געוואָרען פון דער תפיסה אויף דזיעלנא, אין דער מאָקאָטאָווער תפיסה.

דער אונטעראָפיצירען־קייז פון 7־טען פולק פון אולאַנער (צו וועלכען עס האָט געהערט דער אומגעקומענער בויאַק) האָט בעשלאָסען ארויסצוטרעטען מיט אַ ציוויל־תביעה אין דער הויך פון 1 זלאָטע.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען
טראַוגוטא 9 טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוועגד
זונטאַג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאַג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

Dr.
Wołkowyski
ציגעלנאַם 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אָן פון 8—11 פייטאָג און 4—9 אָוועגר

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5 8-9 אָוו.

Starszy Felczer
B. JOSKOWICZ
פּולנאַצנאַ 4, טעל. 141-86
נעמט אָן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ
מעגליך פּאָקען־שטעלען מיט פרישע קראָוויאַנקע.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאַג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

Dr. med
J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
אָגרודזשעוואַ 4, טעל. 228-20.
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער־כירורג־ספּעציאַליסט
צוריקגעקעהרט
D-ra STERLINGA 22,
telefon 174-42.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעצ. פאַר האַרץ־קראַנקהייטען)
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15
נעמט אָן פון 6 ביז 7.30 אָוועגד.

Dr.med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6. שערפּיעז 37 בענעדיקטאַ
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכם.

דער פאַמיליע בית־לחם
צום טויטיגען פון זייער זוהן
נפתלי בן־ציון
אויף דער פּאַריזער סאָרבאָנע
ווינשען מיר איהם ערפאָלג אין זיין מעדיצינישער טעטיגקייט
פאַמיליע קופערמאַן בלאַט.

אכטונג אכטונג
100־טער מענשען
האָבן זיך שוין איבערצייגט, אַז די בעסטע
היגיענישע טאַמפּאָנען,
מאַטעראַצען און מאַטראַצען
ווי אויך פערשידענע מאַפּוציר = אַרבייט
זענען נאָר צו בעקומען אין דער 1־טער
לאָדזער ווערקשטאַט פון אויסגעבעסערטע
היגיענישע טאַמפּאָנען און מאַטראַצען
„ZURMA" א. פ.
אינה. מ. מרוז
Łódź, Cegielniana 58
סאָלידע און פּינקטליכע אויספיהרונג

גינעקאָלאָגישער אמבולאַטאָריום
ביים
„לינת הצדק"
צעגעלניאַנא 17,
טעל. 115-11
איז טעטיג יעדען טאָג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאָכמ.
אונטער דער לייטונג פון די בעסטע ערצטליכע ספּעציאַליסטען.

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוועגד.
זונטאָג און חגאות פון 10—12 פייטאָג.

Dr.
Szymon Grynberg
ווישניאָווא גורא
(Willa Cyka) טעל. 6
נעמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 55, טעל. 168-58
און פון 1—2 און פון 5—6 נאָכמ.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוועגט.

אכטונג, קאָנקורענץ־פּרייזן!
הערען־שניידער־מייסטער
א. ח. קוטשינסקי,
13 באַרוטאָוויטשאַ 13
קווער אָפיצינע. 1־טער שטאָק. טעל. 247-90
מאַכט בעקאַנט, אַז צום פריהלינג און זומער־סעזאָן ווערען אָנגענומען אַלערליי בעשטעלונגען פון אייגענע און אָנפערטרויטע סחורות
מיט די נייעסטע מאָדעלען.
ערשטקלאַסיגע אַרבייט! מעסיגע פּרייזען!
בעמ.: געלעגענהייטליך צו פערקויפען אַלפּאַנענע רעשטלעך אויף יופּיצעס און מאַרינאַרקעס.
קומט און איבערצייגט אייך!

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראַנט II שטאָק.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפּפעהלט
סאָדעוואַסער און לעמאָנאַד
וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

Dr. J. LUBICZ
כירורג און אָרטאָפּעד
צוריקגעקעהרט.
9 פּאָלודניאָווא 9

אויערן, נאָז און האַלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאַטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
אַ רענטגען־גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

DR. MED.
L. Pikielny
UROLOG
ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און אורין־קראַנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אָן פון 4—7 נאָכמיטאָג
צוריקגעקעהרט.

אונזער פערלאָבונגס־מיטגלידערין
פרוי ס. גלאַטער
און איהר מאַן, צוליב דער חתונה פון זייער זוהן – ווינשען הערציג
די פערוואַלטונג
און פרויען־קאָמיטעט
פון „לינת הצדק"

אונזער פערוואַלטונגס־מיטגליר
ה׳ ר. ליבערמאַן
און זיין פרוי, צוליב דער חתונה פון זייער טאָכטער – ווינשט הערציג
די פערוואַלטונג
פון דער נאַכט־פּאַנאַטאָוויע
ביי „לינת הצדק"

KĄPIELE CENTRALNE
H. Offenbacha
לאָדז, זאַכאָדניאַ 38, טעל. 138-51
עמפּפעהלען פערשידענע טושען מיט באַסיין פּרייז 75 גר.
און געוועהנליכע טושען 50 גר.

אכטונג, פאַרבען־הענדלער!
עס ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז דאָס בעוואוסטע
פאַרבען־געשעפט א. פ.
„ל. ה. בערגער"
לאָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און עמפּפעהלט זיך די געעהרטע לאָדזער און פּראָווינצער קונדשאַפט.

בעקאַנטמאַכונג.
דער ניי־ערעפענטער רעסטאָראַן
„WAJNBERG"
58 פּיעטריקאָווער 58
אין הויף I שטאָק
גיט גרויס געשמאַקע פרישע מיטאָגען
אין שעהנע לופטיגע צימערן, אויך ווערען אָנגענומען התונות אויף פּאַרטיעס צו
קאָנקורענץ־פּרייזען!
—— שנעלע בעדינונג! ——
קומט און איבערצייגט אייך!

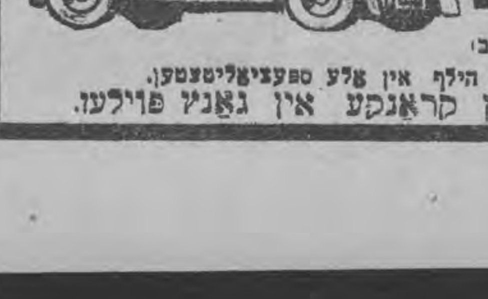

1־טע פּריוואַטע
פּאַגאָטאָוויע
טעל. 12-333
זשעלאַזנאַ 6 (לעגיאָנוב)
שנעלע ערצטליכע הילף אין אַלע ספּעציאַליטעטן.
דאס איבערפיהרען קראַנקע אין גאַנץ פוילען.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

דיר. דוד צעלמייסטער

שוין מיטוואך, דעם 1 יולי 9 אווענד ערשטער גאסטשפיל

פון בעריהמטען אמעריקאנער סטאר, ליבלינג פון אמעריקאנער און לאדזער פובליקום

פסח'קע בורשטיין

אין דער פייערליכער פרעמיערע פון דער שענסטער אמעריקאנער אפערעטע

ר' בלאנדער ציגיינער

מיט פסח'קע בורשטיין אין דער הויפט־ראלע. אויסער דעם גרויסן גאסט בעטייליגען זיך אויך די בעקאנטע ארטיסטען:

נאדיא קארעני און יעקב פישער

מיט דעם געקליבענעם אנסאמבל, לויט א. ב. רייקע בעזשאו, דוד האמבורגער, שמחה וויינטרויב, סאראל וויינבערג, מאניא מאניעלא, מארס מאראווסקי, נעמי נאטאן, חיים ניסענצווייג, דוד ספיוואק, יעקב פישער, נאדיא קארעני און ליזא שלאסבערג.

הערליכע מוזיק ■ גלענצענדער באלעט ■ אויסגעצייכנטע אויסשטאטונג ■ דעקאראציעס ■ קאסטיומען. ■ דיריגענט: דוד בייגעלמאן.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

דער רושם נאכ'ן אורטייל

אנפאל אויף פריגעשפראכענע יודען אין פשיטיק

דער אורטייל אין פשיטיקער פראצעס האט אויפגערודערט די גאנצע יודישע וועלט אין פוילען און אין אויסלאנד. מיט גרויס פערביטערניש רעדט מען וועגען דעם, אז לויט'ן אורטייל קומט אויס, אז יודען טארען זיך נישט פערטיידיגען און דארפען זיך לאזען שלאגען.

וואו ס'איז נאר בעוואוסט געווארען דער אורטייל האבען זיך אומעטום אפגעשפילט הארצרייסענדע סצענעס. פיל יודען האבען ביטער געוויינט, עס זענען געווען א סך פאלען פון חלש'ן. די צאהל יודישע בעזוכער פון די קינאס, טעאטערן, קאוויארניעס זענען פרייטאג און שבת געווען זעהר א קליינע.

אויך די גאנצע יודישע פראווינץ האט שטארק רעאגירט אויפ'ן אורטייל. אין א רייה שטעט, וואו ס'זענען דא בלויז יודישע קיפאס, זענען זיי שבת געווען פוסט, אויך א סך עהרליכע קריסטען אין דער פראווינץ האבען מיטגעפיהלט די יודען און געוואורן זיך אפגעהאלטען פון גהן אין קינא אדער טעאטער.

דאגעגען איז גרויס געווען די שמחה אין ענדעקישען לאגער.

א גאנצע נאכט פון פרייטאג אויף שבת האבען די ראדאמער ענדעקעס געהוליעט; בראנפען האט זיך געגאסען ווי וואסער, דאס אדוואקאטען־פארל גאיעוויטש האבען בעקומען פיל מתנות און זענען געווען די „העלדען" פון טאג.

די אלע פריגעשפראכענע פשיטיקער קריסטען זענען אפגעפאהרען אויף ספעציעלע פוהרען, וואס מ'האט זיי געשיקט פון פשיטיק. דעם גאנצען וועג האבען זיי געזונגען אנטיסעמיטישע לידלעך און גע־שריגען „פרעטש ז' זשידאמי!".

ראדאם, 18 (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען קארעספאנדענט). פון פשיטיק איז אנגעקומען א ידיעה, אז בייגאסט האבען כוליגאנעס אויסגעהאסט די שויבען אין דער וואוינונג פון בערל פשיטיצקי, וואס געפינט זיך אויף פארגייעק (די פארשטאט פון פשיטיק, וואו עס האבען זיך אנגעהויבען די געשעהענישען). מען האט אויך פערשלעפט די צוויי פריגעשפראכענע יודישע בעשולדיגטע פון פשיטיקער פראצעס משה צוקער און זיידע.

שבת האט די קריסטליכע בעפעלקערונג אין פשיטיק איינגעארדנט פאר די 32 פריגעשפראכענע קריסטען א רוישיגען קבלת־פנים. עטליכע הונדערט קריסטען זענען זיי אנטקעגענגעפאהרען אויף 60 פערד און 50 ראווערען. עס זענען אויך געווען פיל שולקינדער. דער גאנצער צוג האט מארשירט איבער דער שטאט מיט קארטשאק'ן און דעם אר־מיגען אפטיקער בראש. פארן הויז, וואו עס וואוינט לעסקא, האט דער המון געמאכט נעגען לעסקא'ן בייזדליכע אויסרופען.

דער באיקאט אין פשיטיק איז איצט נאכ'ן פראצעס בעדייטענד פערשטארקט געווארען. מען שלעפט ממש ארויס די קונים פון די יודישע געוועלבער.

א פראוואקאטארישע מעלדונג פון „גאניעץ"

דער אנטיסעמיטישער „גאניעץ" ווארשאווסקי טיילט מיט, אז אין צוזאמענהאנג מיט דעם אורטייל אין פשיטיקער פראצעס, איז דער בנין פון יוסטיץ־מיניסטעריום אין ווארשא ארומגעשטעלט געווארען מיט א פערשטארקטער צאהל פאליציאנטען. אין א מאמענט ווען די פאליציי איז אויף א ווײלע אוועק פון פאסטען, האבען אומבעקאנטע פערזאנען אויסגעהאקט דארטען עטליכע שויבען און נאכדעם נעלם געווארען.

אפקלאנגען פון פראצעס אין דער אדוואקאטן־קאמער

ווי מ'איגפארמירט אונז האט דער אורטייל גערקאנט ארויסגעגעבען ווערען נאך דאנערשטאג, ווייל די בעראטונגען פון די ריכטער האבען זיך אנגעהויבען באלד נאכ'ן פערענדיגען די פערהאנדלונגען און האבען נישט לאנג געדויערט, נאר היות דער פרעזעס פון ראדאמער קרייז־געריכט האט גע־מוזט אפפאהרען קיין ווארשא, איז דער אורטייל אפגעלעגט געווארען אויף פרייטאג.

דער פאקט, וואס די ענדעקישע אדוואקאטען האבען זיך, בעת די געריכטס־פערהאנדלונגען, בע־טייליגט אין א אנטי־יודישע פראצעסיע, וואס איז פארגעקומען אין ראדאם — האט ארויסגערופען א אויפרעגונג אין די אדוואקאטישע קרייזען און ווי מען מעלדעט, זאל אדוו. פעטרושעוויטש זיך ווענדען מיט א בריף צו דער ווארשאווער אדוואקאטען־קאמער, אז זי זאל רעאגירען אויף דעם ווי געהעריג.

דער רושם אין אמעריקא

ניו־יארק, 28 (ספ. טעל.)

די גאנצע יודישע פרעסע אין אמעריקא ווידמעט גרויסע ארטיקלען דעם אורטייל, און שרייבט מיט גרויס פערביטערונג וועגען דער שרעקליכער לאגע פון פוילישען יודענטום. א רייה אמעריקאנישע יודישע עסקנים פאדערן, אז עס זאל ווי אמשנעלסטען צוזאמענגערופען ווערען א וועלט־קאנגרעס, וואס זאל זיך פערנעמען מיט דער לאגע פון די פוילישע יודען. די צייטונגען שטעלען פעסט, אז קיינמאל נאך זענען די יודען אין פוילען נישט געווען אזוי בעדראהט ווי אין איצטיגען מאמענט. די ראדאמער און פשיטיקער יודען, וואס געפינען זיך אין אמעריקא האבען אנגעהויבען א געלד־זאמלונג פאר פאר מיליעס פון די פשיטיקער יודישע פערמשפט'ע.

אויסגעהאקט שויבן אין מינסק

ווארשא, 28 (טעל.)

אין עטליכע יודישע וואוינונגען אין מינסק מאזאוויעצק האבען כוליגאנעס אויסגעהאקט שויבען.

די אמתע שולדיגע זענען אויף דער פריי און גרייטען צו נייע געשעהענישען

„איהר מעגט זיין שטאלץ מיט די פשיטיכער יודען"

דערקלערט דער חשובער אדוו. פראפ. פעטרושעוויטש

אין ווילנער „צייט" איז אפגעדרוקט פאלגענדער שמועס מיט'ן אדוו. פעטרושעוויטש:

קיין ווילנע האט זיך צוריקגעקעהרט דער בעריהמטער אדוו. פעטרושעוויטש, וועמענס ארויסטריט אויף דעם פשיטיקער פראצעס אין ראדאם האט געמאכט אזא שטארקען רושם.

אונזער רעפארטער האט זיך געווענדעט צו דעם חשוב'ען פראפעסאר אדוו. פעטרושעוויטש מיט דער ביטע צו טיילען זיך מיט זיינע איינדרוקען פון פראצעס. דער חשוב'ער פראפעסאר האט גערן איינגעשטימט צו אונזער בקשה און אהן לאנגע שהיות אנגעהויבען אזוי:

פון יורידישען שטאנדפונקט איז דער פראצעס פאר מיר נישט געווען אינטערעסאנט. דערפאר אבער האט ער געהאט א גרויסע בעדייטונג אלס א געזעלשאפטליכער פראצעס. און דא מוז איך זאגען, אז ער איז אין זיין פארנעם און בעדייטונג דער גרעסטער, וואס פוילען האט ווען ס'איז געהאט און דעריבער בין איך געזעסען אין געריכטס־זאל אויך דאן, ווען איך האב נישט בעדארפט.

יעדער קריסטליכער עדות — זאגט ווייטער אדוו. פעטרושעוויטש — איז געווען א סימבאל פון דער ענדעקישער אגיטאציע און ס'איז געווען לייכט צו דערקענען, אז דער עדות רעדט נישט וואס ער מיינט, נאר דאס וואס מען „דארף"...

פון די יודישע עדות האט במשך פון גאנצען פראצעס ארויסגעקוקט שרעק און יאוש, אלע האבען געקענט זעהן, אז זיי לעבען איבער און האבען איבערגעלעבט א גרויסע טראגעדיע.

ווייטער ערקלערט אדוו. פעטרושעוויטש, אז די לאגע פון די יודען אין פשיטיק, ראדאם, ווי אויך אין די דערבייאיגע שטעטלעך האט זיך פער־ערגערט צוליב דער לעצטענס פערשטארקטער ענדעקישער אגיטאציע. אזוי ארום, געפינט זיך די יודישע בעפעלקערונג ווי אויף א ווולקאן, וועלכער קען אלע מינוט אויפרייסען און דאס מוז די מאכט נעמען אין אכט...

מ'קען נישט זאגען, אז די מאכט קוקט איצט מיט פערמאכטע אויגען אויף דער לאגע. אבער נאך אזא שטימונג, וועלכע ס'הערשט דארט קען זי אמאל ווערען הילפסלאז.

אבער איך מוז אייך, אלס א פארשטעהער פון א יודישער צייטונג, זאגען, אז איהר קענט זיין שטאלץ מיט די פשיטיקער יודען.

זיי זענען נישט פערצווייפעלט און זיי קוקען דער לאגע גלייך אין די אויגען און שרעקען זיך נישט אפ. כ'וועל בענוצען די ווערטער פון א יודישען עדות „מיר האבען שוין נישט וואס אנצווערען, ווייל דא איז נישט קיין פראגע פון גלויבען שלאגען אליין, נאר מען וויל אונז בכלל פערניכטען און מיר וועלען זיך געגען דעם ווערען"...

איך בין אבער איבערצייגט — זאגט ווייטער דער חשוב'ער אדוואקאט, — אז די האלטונג פון די יודען וועט אפשלאגען דעם אפעטיט ביי די ענדעקעס צו מאכען דאס, וואס זיי האבען שוין געמאכט..

— צי קען מען נישט וויסען די מיינונג פון ה' פראפעסאר וועגען דעם ארויסטריט און פערטיידיגונג־סיסטעם פון די ענדעקישע אדוואקאטען?

— איך בין אליין אנ'אדוואקאט און דעריבער קען איך וועגען זיי אלס אזעלכע נישט רעדען— ענטפערט אדוו. פעטרושעוויטש — איינס איז אבער קלאר, אז „זייער סיסטעם" איז אנ־אומדערלאזבארער, ווייל זיי האבען נישט פערטיידיגט, נאר פערוואנדלט דעם געריכטס־זאל אין אנ'אגיטאציע־פונקט דער פאקט, וואס אנ'אדוואקאט, וועלכער האט אנטיילגענומען אין פראצעס איז נעגאנגען בראש פון א דעמאנסטראציע וואלט דורכ'ן ווילנער געריכט און דורך אונזער אדוואקאטען־קאמער בעשטראפט געווארן. איך האלט, אז אויך די ווארשאווער אדוואקאטען־קאמער וועט זיך מיט'ן ענין פעראינטערעסירען און ארויסציהען די נעהעריגע קאנסעקווענצען...

מישלעניצע — א פאַרטזעצונג פון פשיטיק און מינסק־מאַזאָוויעצק

די אויסגעצייכנט חוצפּה'דיגע „אַקציע" פון מישלעניצע דורך ענדעקישע באַנדעס, דאָס פּאַר־טראַמירען יידישע געשעפטען און ליאווינען און דאַן דער אַנפאַל אויף דער סטאַראָסטווע האָט אין דעם סאַנאַציע לאַגער אַרויסגערופען א געוואַלדיגע אויפ־רעגונג. א אויסדרוק פון דער דאָזיגער אויפרעגונג איז געווען די אינטערפּעלאַציע אויף דער פּריוואַג־דיגער סיים־זיצונג און דער ענטפער פון פּרעמיער סלאַווָאָי־סקלאַדקאָווסקי. און די סאַנאַציאָנישע פּרעסע האָט אויפגעהויבען אַן אַלאַרם אין שייכות מיט דעם ענין. כאַראַקטעריסטיש איז אָבער אַז סיי אין סיים ווי אויך אויף די שפּאַלטען פון דער רעגירונגס פּרעסע ווערט איגנאָרירט פּערזענלעכע דער יידישער מאָמענט אין דער מישלעניצער געשיכטע, אַז איר נאַטירליך איז דער דאָזיגער מאָמענט געווען דער הויפּט פּונקט פון דער מישלעניצער „אַקציע". עס זעהט אויס ווי מען זאָלט זיך געשעהמט מודה צו זיין, אַז מיש־לעניצע איז א לאָגישער פּועל־יוצא פון דער טאָלע־רירטער יודישער העצע, א ווייטערדיגער שריט פון פשיטיק און מינסק־מאַזאָוויעצק.

דער „קוריער פּאָראַנני" שרייבט וועגען מישלע־ניצע: „וועגען די ווילדע, דעמאָנסטרירטע און העבער־לישע פאָרמען, וואָס עס האָט זיי א געוויסער צייט אָנגענומען די טעטיגקייט פון דער „נאַראָדאָווער" פּאַרטיי, ישרעם מאָל ווען די דאָזיגע פּאַרטיי געהט איבער צו פאַרווירקליכען זייערע פּרינציפּען אין לע־בען, זאָגט שוין גענוג עדות א רייה אַטענטאַטען און אָנפאַלען מיט געוועהר אין דער האַנד, וואָס איז גע־ווענדעט געגען מיניסטער אָדער געגען אינסטיטו־ציעס און ווענען פון דער מלוכה־מאַכט.

דאָס אָבער וואָס עס האָט אַרויסגעוויזען דער אַנ־פאַל אויף דער סטאַראָסטווע און פּאָליציי אין מישלע־ניצע שלאָגט רעקאָרד פון דער גאַנצער ביזאַציאָ־נער טעטיגקייט פון דער „נאַראָדאָווער פּאַרטיי" גע־געז דער מלוכה און שטעלט אונז אויך אויג מיט פאַרברעכען וואָס איז געווענדעט אין העם סאַמע יסוד פון דער געזעלשאַפטליכער אָרדנונג פון דער זיכער־קייט פון לאַנד און קודם כל געגען דעם, וואָס פּרע־מיער סלאַוואָי־סקלאַדקאָווסקי האָט אָנגערופען „דאָס הייליגע רעכט פון צוטרוי פון בירגער לגבי דעם בירגער".

הער אַדאַם דאָבּאָשינסקי, פּרעזעס פון דער „נאַ־ראָדאָווער פּאַרטיי" אין קראָקאָווער קרייז, האָט אָפּ־געוואָרפען, אויספיהרענדיג דעם אָנפאַל אויף דער מישלעניצער סטאַראָסטווע, דעם געדאַנקען שוין פון פּאָליטישער אַקציע און איז אַרויסגעטרעטען אין דעם געוועהנליכען געשטעל פון א באַנדיט, וואָס אָפּע־רירט מיט א אַרסענאַל פון באַנדיטישע מיטלען און מעטאָדען. אין דאָזיגען אַרסענאַל האָט נישט אויסגע־פעהלט נישט דער עלעמענט פון היטלעריסטישען טעראָר, וועלכען מען האָט בענוצט בכדי אויסצו־פיהרען דעם אָנפאַל אונטערן שוץ פון דער נאַכט. עס האָט נישט אויסגעפעהלט די איזוערנע שטאַנגע, מיט וועלכער מען האָט צוקלאַפּט דעם קאָפּ פון פּאָליציאַנט. עס האָט אויך נישט אויסגעפעהלט דער אייגענטימליכער אינס־טינקט פון רויבעריי, וועלכער האָט זיך אויס־געלאָזט אין דעמאָלירען און בערויבען דאָס הויז פון סטאַראָסטע און אויך אין דעמאָלירען די געשעפ־טען און וואוינונגען"...

... אויב מיר וועלען עליועבען די טעטיגקייט פון אזא אָרגאַניזאַציע און זי וועט פאַרוואַנדלען אונ־זער מלוכה אין א שלאַכט פעלד וואָס וועט דערמאָ־נען דאָס בילד וואָס עס האָט מיט זיך פאַרגעשטעלט מישלעניצע נאָכן איבערפאַל פון פּרעזעס אַדאַם דאָ־באָשינסקי. ווען דאָס שלעכטע, גלויבענדיג אין דער שטראָפלאָזיגקייט, וואָס איז געפלאָסען פון דער אי־בערמעסיגער און צו לאַנגער מילדקייט איז זיך צע־וואַקסען אין א גאַנץ פון א געפעהרליכער אָרגאַני־זאַציע, איז שוין נישט גענוג צו בעשטראָפען די רעדאַקציעס און אונטערצודריקען די בעזונדערע אַטענטאַטען. מען דאַרף צעקוועטשען דעם קאָפּ פון דער פאַרברעכערישער אָרגאַניזאַציע. מען דאַרף — ווי עס האָט ריכטיג אָנגעוויזען דער פּרעמיער סקלאַד־קאָווסקי — זיך נעהמען צום נעסט פון שלעכטס, דאָס הייסט: איבער די קעפּ פון די בלינדע אויס־פיהרער און טעמפּעראַמענטפולע זעלנער, גרייכען צו די פיה־רער, צו די, וואָס טראָגען די פּאָליטישע פאַראַנט־וואָרטליכקייט פאַר אַזעלכע פאַרברעכענס ווי די מישלעניצער, פאַרן בלוט, דאָס רוב אונשולדיגעס, וואָס בעשפּריצט איז אַזעלכע פאַלען פּוילישע ערד"

עס איז נישט גענוג צו בעשטראָפען די, וואָס וואַרפען באָמבעס און שיסען פון רעוואָלווערען, די שטראָף מוז אויך טרעפען די, וואָס רעדען דערצו אָן, וואָס שטופּען אַריין די מענשען אין די הענד דאָס ברודער מערדערישע געוועהר. די שטראָף מוז גרייכען צו דער שוועל פון הויפּט־קוואַרטיר, פון דער „נאַראָדאָווער פּאַרטיי", צו די פּרעזעסען און פּאַרטייאישע שטאַבען".

אויך די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" איז אַרויס מיט אַ גרעסערען אַרטיקעל, „אַ אומערהערטע זאַך"! — שרייבט די צייטונג — „אויף אַ פּראָווינציאַלע שטאָט אין שכנות פון איינע פון די הויפּט־שטעט פון לאַנד, פאַלט אָן ביינאַכט א באַנדע פון עטליכע צעהנדליג מענשען, ענטוואָפענט דעם פּאָליציי פּאָסטען, רייסט אויף און בערויבט די סטאַראָסטווע".

דער אָנפאַל אויף מישלעניצע איז א פאַל פון פּאָליטישען טעראָר, אַ אַקט פון אַנטי־מלוכה'־שער דיווערסיע, וואָס איהר קוואַל, איינספּיראַציע און אָרגאַניזאַציע געפינט זיך אין לאַנד, איז אַלעמען בעקאַנט, האָט איהרע פּעהנער און סימבאָלען, בינד אָן, איינגאַנצען נידערטרעכטיג, צו דער טראַדיציע פון דער גרעסטער מאַכט פון דער פּוילישער מלוכה.

עס איז בעקאַנט דער פּערזאָן פון אָרגאַניזאַטאָר און אָנפיהרער פון אָנפאַל. ער איז אַ אינטעליגענט מיט הויכער בילדונג, פּובליציסט, אָנגעזעענער טוער פון דער „נאַראָדאָווער" פּאַרטיי. א פּרעזעס פון דער דאָזיגער פּאַרטיי אין קראָקאָווער פּאָוויאַט. ער איז נאָך דערצו — אין וואָס עס ווילט זיך נישט גלויבען, — א רעזערוו אָפיצער פון פּוילישען מיליטער.

זייט אַ פּאָר יאָהר ווערט כסדר און סיסטעמאַ־טיש געפיהרט אין לאַנד א פּראָפּאַגאַנדע און אַקציע אין וואָרט און אין אונלעגאַלער דרוקען, אין וועלכע עס ווערט אָפען אָנגעזאָגט דאָס אז טערנעהמען א בעוואָפענטען קאַמף פאַר דער מאַכט אין דער מלוכה מען האָט אָפען גערופען צו געבען געלד אויף דינאַ־מיט און ברויניגגס. זייט א רייהע חדשים איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס איז נישט געווען קיין פּוסטע פראַזען פון רייד. דינאַמיט און ברויי־נינגס זענען געלאָזט געוואָרען אין בענוצונג. אין הערבסט פון פאַרגאַנגענעם יאָהר זענען עטליכע מאָל אויסגעפיהרט געוואָרען אָנפאַלען מיט געוועהר אין די הענד אויף וואהל קאָמיסיעס, אָנגעפיהרט האָבען טוער פון דער „נאַראָדאָווער" פּאַרטיי, יו־ר־טער איז געקומען א רייהע באָמבען אַטענטאַטען, וואָס זענען אויסגעפיהרט געוואָרען דורך מיטגלי־דער פון דער דאָזיגער פּאַרטיי אויף לאָקאַלען און וואוינונגען פון פּאָליטישע געגנער; דאַן די צייט פון אָרגאַניזירען אין בעזונדערע פּונקטען פון לאַנד בעוואָפענטען ווידערשטאַנד געגען דער זיכערקייטס־מאַכט".

די צייטונג מאַכט ווייטער דעם אויספיהר, אַז מען אַ עהנליכער פאַל ווי אין מישלעניצע וואָלט בע־טראָפען אין ראַטען־פאַרבאַנד אָדער אין דייטשלאַנד וואָלטען „דערפאַר בעצאָהלט מיט' ק פּ נישט נאָר דאָבּאָשינסקי און זיין באַנדע. די אמתע שולדיגע וואָלטען אָהן שום פּ אַצעדור אל צערעמאָניעס צו־געווען געוואָרען אויף א בלוטיגען אופן. דאָס איז קלאָר".

און די צייטונג שטעלט די פראַגע צי די טאָלעראַנץ לגבי דער ענדעקישער אַנאַרכיע פאַרוואַנדעלט זיך נישט אין א שווערע זינד געגען די לעבעדיגסטע אינ־טערעסען פון דער פּוילישער מלוכה.

צו שפּעט כאַפּט זיך די צייטונג אַז דער ענדע־קישער טעראָר האָט זיך צוואַקסען און אויסגעב־רייט. דאָס איז געווען פאַראויסצוזעהען באַלד ווי נאָר די ענדעקעס האָבען אָנגעהויבען אַנצוווענדען דעם טעראָר געגען יודען. עס איז אָבער א טעות צו גלויבען, אַז דער ענדעקישער טעראָר געגען די „פּאָליטישע געגנער" איז מעגליך אָפּצושטעלען, אָהן דער גלייכצייטיגער אָפּשטעלונג פון ענדעקישען טעראָר געגען יודען. דעם דאָזיגען טעראָר ווילען אָבער די „פּאָליטישע געגנער" פון די ענדעקעס נישט זעהען, פאַר דעם דאָזיגען טעראָר האָבען זיי א אַנדערע בעצייכנונג און דעריבער שניידען זיי איצט, וואָס זיי האָבען אליין פאַרזייהט.

די רעגירונג פון לעאָן בלום און די אויסלענדישע פּאָליטיק איז פראַנקרייך

פון מ. יאַרבלום

נאָך דער רעגירונגס־דעקלאַראַציע וועלכע איי־וואָן דעלבאָס, מיניסטער פאַר אויסלענדישע ענינים, האָט געלעזען אין פּאַרלאַמענט, און לעאָן בלום, מיניסטער פּרעזידענט, — אין סענאַט, איז געוואָרען גאַנץ קלאָר די אויסערליכע פּאָליטיק פון דער רע־גירונג פון פאָלקס־פראָנט. ערב דער זיצונג פון ראַט פון פעלקער־בונד און אין צוזאַמענהאַנג מיט די דעבאַטען אין ענגלישען פּאַרלאַמענט, איז זעהר וויכטיג געווען צו וויסען קלאָר וואָס וויל די רעגי־רונג פון פראַנקרייך, וועלכע איז איהר שטעלונג אין די וויכטיגסטע אַקטועלע פּראָבלעמען, וואָס בע־רירען דעם אייראָפּעאישען שלום.

מען קען זי רעזומירען אין פאָלגענדע פּונקטען.

בנוגע די סאַנקציעס געגען איטאַליען, סאַנק־ציעס, וועלכע זענען בעשלאָסען געוואָרען דורך דעם פעלקער־בונד, וועלכער האָט אַנערקענט, אַז איטאַליען איז דער אַנפאַלער, — ערקלערט די פראַנצויזישע רעגירונג, אַז ביי איצטיגען מצב איז דאָס א יפהאַלטען די סאַנקציעס נישט מעהר, ווי אַ סימבאָלישער זשעסט אָהן קיין שום רעעלער ווירקזאַמקייט", און דעריבער וועט דער פאָרשטע־הער פון דער פאָלקס־פראָנט רעגירונג אין זשע־נעווע שטימען פאַר אָבשאַפען די סאַנקציעס. אין דער פראַגע אַלזאָ — איינשטימיגקייט צווישען לאָנדאָן און פּאַריז.

ווייטער קומט די פראַגע פון פעלקער־בונד און פון דער אָרגאַניזירונג פון דער זיכערהייט.

די פראַנצויזישע רעגירונג איז געגען דעם, מען זאָל איצט איינפיהרען ערנסטע ענדערונגען אין פּאַקט פון פעלקער־בונד, אַזוי ווי דאָס וויל לאָנדאָן און ווי דאָס ווערט געוואָלט הויפּטזעכ־ליך בערלין. נישט דער פּאַקט איז שולדיג אין דער מפּלה פון פעלקער־בונד, נאָר די צו שפּע־טע און נישט פולע אַ ווענדונג פון דאָזיגען פּאַקט.

די פראַנצויזישע רעגירונג זאָגט זיך אַרויס פאַר פאָלגענדען אופן פון פאַרזיכערען דעם שלום:

א גרופּע מלוכות, וואָס זענען געבונדען צווי־שען זיך געאָגראַפיש אָדער דורך געמיינזאַמע אינ־טערעסען, זאָגען זיך צו מיליטערישע הילף געגען דעם אַנגרייפער, געגען דער יעניגער מלוכה, וועלכע וועט אָנפאַלען אויף איינער פון זיי, די איבעריגע לענדער, וואָס געהערען צום פעלקער־בונד, וועלען אָנווענדען געגען אַנגרייפער בלויז עקאָנאָמישע און פינאַנסיעלע סאַנקציעס. דאָס הייסט, אַז עס זאָלען געשאַפען ווערען רעגיאָנאַל פּאַקטען צווישען א געוויסען טייל לענדער, וועלכע דאַרפען זיין אָפען פאַר אַלע, און געמיינזאַם בעשלאָסען זאָלען זיין אָבהענגיג פון פעלקער־בונד.

קאָנקרעט הייסט דאָס: ווען א מלוכה פאַלט אָן אויף וועלכען עס איז לאַנד און ווען דער פעל־קער־בונד בעשטימט, אַז די דאָזיגע מלוכה איז דער אַנגרייפער, דאַרפען די אַנדערע מלוכות, וואָס געהערען צום רעגיאָנאַלען אָפּמאַך, געבען מיל־טערישע הילף געגען דעם אַנגרייפער: די איבע־ריגע מלוכות זענען נישט געצוואונגען צו בע־טייליגען זיך מיליטעריש אין דער מלחמה און דאַרפען בלויז אָנווענדען ווירטשאַפטליכע און פי־נאַנסיעלע סאַנקציעס געגען אַנגרייפער.

און אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווען די פראַנ־צויזישע רעגירונג פאַרלאַנגען ענדערען דעם אַר־טיקעל 11 פון קאָוועגאַנט פון פעלקער־בונד, לויט דעם דאָזיגען אַרטיקעל פאָדערט זיך איינשטימיג־קייט ביי דער אָבשטימונג אין דעם ראַט פון פעל־קער־בונד, כדי איצוגעהמען פאַרזיכטס - מיטלען אין פאַל פון א מלחמה־סכנה, און אויך די פאַראינ־טערעסירטע פּאַרטייען בעטייליגען זיך אין דער אָבשטימונג, דאָס הייסט אויך דאָס לאַנד, וואָס גרייט זיך צום אַנפאַלען. דער דאָזיגער אַרטיקעל מוז געענדערט ווערען, אויב מען וויל באמת רעא־גירען אויף דער סכנה פון אַן אַנפאַל.

די פראַנצויזישע רעגירונג וועט ווייטער פאַר־שלאָגען דעם דאַנאַו־פּאַקט וועגען וועלכען מען רעדט שוין אַזוי לאַנג, נאָר וועלכער איז נאָך עד היום נישט אַריינגעטרעטען אין דעם סטאַד־יום פון פאַרווירקליכונג;

דאָס זעלבע בנוגע א פּאַקט צווישען די מלו־כות פון מיטעלים.

דער לאָקאַרנאָ־אָפּמאַך בלייבט, לויט דער דע־קלאַראַציע פון דער פראַנצויזישער רעגירונג; נאָר דאָס איז בלויז טעאָרעטיש. זייט דעם 7־טען מערץ — היטלער'ס ברוך פון דאָזיגען אָפּמאַך — ביז צום היינטיגען טאָג האָט מען נאָך נישט געפּר־ועט קיין שום לעזונג, וואָס זאָל דעם לאָקאַרנאָ־פּאַקט פאַרבייטען. די ענגלישע רעגירונג ערוואַרט מיט א סך געדולד היטלער'ס תשובה אויף איהרע פראַגען. היטלער אָבער זעהט נישט קיין שום מאָטיוו צו ענטפערען. ער האַלט, אַז די צייט אַרבייט פאַר איהם, און אין דעם האָט ער נישט קיין טעות. די רעגירונג פון בלום דריקט אויס די האָפנונג אַז איצט וועט די איטאַליענישע רעגירונג העלפען שאַפען אַ צוזאַמענאַרבייט.

די פּאָזיטיווער טייל פון דעם רעגירונגס־פּראָגראַם ליגט אין דער צוזאַמענאַרבייט מיט לאָנ־דאָן און מאָסקווע, און אויך מיט די לענדער פון דער קליינער אַנטאַנט.

דאָס זענען ריכטיגע אידעען. דער פראַנצויזיש־סאָוועטישער אָפּמאַך איז דער ערנסטער פאַקטאָר פון אזא פּאָליטיק, און עס איז דער איינציגער פּאָ־ליטישער נצחון פון קעי ד'אָרסעי פאַר די לעצטע יאָהרען, און עס איז פאַרשטענדליך די שאַרפע אָפּאָ־זיציע מצד היטלער'ן געגען דאָזיגען פּאַקט וואָס דערווייל איז ער דער איינציגער אינסטרומענט גע־געז דעם „פיהרער'ס" פּלענער.

און בנוגע דייטשלאַנד גופא?

די רעגירונג פון פאָלקס־פראָנט וויל שלום. שלום מיט אַלע לענדער, אָבהענגיג פון זייערע פּאָליטישע און סאָציאַלע רעזשימען; די לעצטע דאַרפען קיין מאָל נישט דינען אַלס פּרעטעקסט פאַר מלחמה.

דאָס איז אַלץ גוט, אמת.

נאָר צו וואָס האָט א רעגירונג פון פאָלקס־פראָנט בעדאַרפט אַרויסגעבען א שלום־אַטעסטאַט היטלער'ן? אין דער דעקלאַראַציע ווערט געזאָגט: „אַ סך מאָל האָט היטלער ערקלערט זיין ווילען פון שלום מיט פראַנקרייך. מיר דענקען נישט צו צווייפלען אין דעם וואָרט פון א געוועזענעם קאַמבאַ־טאַנט, וועלכער האָט אין משך פון פיר יאָהר געקענט די ליידען פון די טראַנשעען".

אמת, דערביי ווערט אָנגעוויזען דערויף, אַז די פּאָליטיק פון היטלער געהט געגען שלום.

די פראַנצויזישע רעגירונג האָפט: [illegible] דער דאָ־זיגער שפּראַך צו שאַפען א בעסערע „אַטמאָספער־רע", און מסתמא צוליב דעם האָט זי בעשלאָסען צו אַסיגנירען געלד פאַר ערמעגליכען די פּאַר וואָר־טע פראַנצויזישע ספּאָרט־געזעלשאַפטען זיך צו בע־טייליגען אין דער אָלימפּיאַדע אין דייטשלאַנד; צי זענען איהרע האָפנונגען בעגרינדעט צי האָבען זיי שאַנסען פאַרווירקליכט צו ווערען? די ביז־איצטיגע ערפאַהרונג גיט א קלאָרע תשובה: ניין.

אפשר וועט איצט פאָרקומען אַן ענדערונג?

די פראַנצויזישע רעגירונג מיינט, אַז יאָ. די נעכסטע צוקונפט וועט דאָס אויפקלערען. נאָך דער איצטיגער זיצונג פון ראַט פון פעלקער־בונד, נאָך דעם אָבשאַפען פון די סאַנקציעס געגען איטאַליען וועט מען מוזען ענדליך צוטרעטען צו דער אַלגע־מיינער פראַגע: קאָלעקטיווע פאַרזיכערונג פון שלום. ווי אַזוי וועט זיך היטלער בעציהען דערצו? וועט ער ווייטער בעקעמפען דעם פראַנצויזיש־סאָוויעטי־שען פּאַקט? אויב יאָ, וועט דאָס זיין דער בעסטער בעווייז, אַז ער בלייבט ביי זיינע פריהערדיגע פּלע־נער. אין יעדען פאַל — די פראַנצויזישע רעגירונג איז, לויט איהר דעקלאַראַציע — אָפּטימיסטיש.

זאָל זיך איהר אָפּטימיזם בערעכטיגען!

מיר, פּעסימיסטען בנוגע היטלער'ס פּלענער ווינשען דאָס איהר.

פייערליך געעפענט דעם וועלט־קאָנגרעס פון די יודישע קאָמבאַטאַנטען אין וויען

וויען, 28 (יט"א טעל.)

געעפענט איז פייערליך געעפענט געוואָרען דער צווייטער וועלט־קאָנגרעס פון די יודישע פראָנט־קעמפער, ס'זענען אָנוועזענד געווען 138 דעלעגאַטען פון פראַנקרייך, בעלגיען, פּוילען, אונגאַרן, לעטלאַנד און אַנדערע לענדער. נאָך אַ גאָ־טעסדינסט אין דער גרויסער ווינער סינאַגאָגע איז דער צוזאַמענפאָהר געעפענט געוואָרען אין הערליכען זאַל פון מוזיק־פערבאַנד, דער זאַל איז געווען דעקאָרירט מיט די פעהנער פון אַלע מלו־כות וועלכע זענען געווען רעפּרעזענטירט אויפן צוזאַמענפאָהר.

אין זאַל זענען געווען אָנוועזענד רעגירונגס־פאָרשטעהער און פאָרשטעהער פון דיפּלאָמאַטישע קאָרפּוס. נאָכדעם ווי ס'זענען געשפּילט געוואָרען די הימנען פון אַלע מלוכות, איז דער צוזאַמענפאָהר געעפענט געוואָרען דורך דעם אַרטיסט וועלטהאַ־מער. דאַן האָט דער פאָרזיצער ד"ר פרידמאַן געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען אַקטועלע פּאָליטישע פּראָבלעמען און אויסגערדריקט זיין בעדויערען צו־ליב'ן פעהלען פון די דעלעגאַטען פון דייטשלאַנד.

ס'האָבען געגרעדט איינינע עסטרייכישע געגעראַ־לען און אַנדערע דעלעגאַטען. בעגריסונגען זע־נען אָנגעקומען פון באַארד־אָף־דעפּיוטיס, פון לאָרד מעלטשעט א. אַנד. די קאָנגרעס - צייטונג איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין דער פראַנצויזישע, ענגלישער, דייטשער און פּוילישער שפּראַך.

די דעלעגאַטען האָבען געלעגט קרענץ, אויפ'ן קבר פון דאָלפוס, פון אונבעקאַנטען זעלנער, אויפ'ן העלדען־דענקמאַל און אויף די קברים פון די גע־פאַלענע יודישע זעלנער אויפ'ן מיל טערישען פריד־האָל.

פאַרוואָס איז אַרעסטירט געוואָרען די פרוי פון פּרעזעס פון קראָקאָווער אַפּעלאַציע־געריכט

מיט עטליכע טעג צוריק איז אין טאַרנאָוו אַרעסטירט געוואָרען די פרוי פון פּרעזעס פון קראָ־קאָווער אַפּעלאַציע־געריכט, פּאַרילעוויטש, די שוועס־טער פון טראַגיש אומגעקומענעם אינערן־מיניסטער בראָניסלאַוו פּיעראַצקי. גלייכצייטיג איז דעמיס־יאָנירט געוואָרען פון זיין אַמט איהר מאַן, דער פּרעזעס פון קראָקאָווער אַפּעלאַציע־געריכט.

פרוי פּאַרילעוויטש איז אַרעסטירט געוואָרען אַלס בעשולדיגטע אין נעהמען „לאַפּוקעס". צוזאַ־מען מיט פרוי פּאַרילעוויטש האָט מען אַרעסטירט אויך אין טאַרנאָוו אַ סוחר פלייש אין זיין פרוי.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַפּעדע שרייבט דער „קוריער פּאָראַנני":

„מען מוז בעמערקען, אַז עס איז ביז איצט נישטאָ קיין גרונד צו אַ חשד, דאָס ה. פּאַרילעוויטש זאָל געוועזען וויסען וועגען די מעשים פון זיין פרוי.

„זעהר ערנסטע קראָקאָווער פּערזענליכקייטען גיבען איבער, אַז שוין מיט פיל יאָהרען צוריק האָט ה. פּאַרילעוויטש עפענטליך געזאָגט, דאָס ער געהמט נישט קיין שום פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר די פינאַנציעלע אָפּעראַציעס פון זיין פרוי".

„דער געוועזענער פּרעזעס פון אַפּעלאַציע־גע־ריכט אין קראָקאָ ה. פּאַרילעוויטש האָט מיט עט־ליכע יאָהר צוריק פאַרנומען דעם אַמט פון נאַטשעל־ניק פון קרייז־געריכט אין מושינאַ נעבען קריניצא, פון דאָרט איז ער איבערגעטראָגען געוואָרען אויפ'ן אַמט פון פּרעזעס פון קרייז־געריכט אין טאַרנאָוו, און ווייטער אין קראָקאָווער אַפּעלאַציע־געריכט..."

צו דער ידיעה פון „קוריער פּאָראַנני" בעט צו דער היינטיגער „ראָבאָטניק":

„מיט'ן גאַנצען בעוואוסטזיין האָבען מיר דער־פון נישט געמאַכט קיין שום „סענסאַציע". מיר שטעהען פאַר אַ גרויסער „לאַפּוקע"־אַפערע. די גאַנצע אַפערע וועט האָבען ווייט־געהענדע קאָנסעקווענצען [illegible] גאַנצע געריכטס־וועזען פון דער קראָקאָווער אַפּעלאַציע. מיר וועלען איצט וואַרטען אויף איבער־פאָרמאַציעס וועגן ווייטערען פאַרלויף פון דער אויספאָרשונג".

א קאנגרעס פון גרויסע אויפגאבען

(צו דער ראיאן-קאנפערענץ פאר'ן יודישען וועלט-קאנגרעס אין לאדז)

פון יעקב לעשטשינסקי

דער יודישער וועלט - קאנגרעס ווערט א פאקט — ער ווערט דא דורך דעם, וואס ער דרינגט אלץ מעהר אריין אין די ברייטע יודישע מאסען: דורך דעם, וואס ער ווערט אלץ מעהר א ארגאנישער בעשטאנד-טייל פון יודישען דענקען און פיהלען. ס'ווערט ווי א זעלבסטפארשטענדליכקייט, אז יודען מוזען זיך פאראייניגען, מוזען געפונען נייע פארמען פון פארטיידיגען און שיצען זייערע אינטערעסען און רעכט, אבער אויך נייע וועגען איבערצובויען זייערע לעבענס - יסודות, נייע מיטלען, ווי צו פארזיכערען אונזערע נאציאנאלע צוקונפט.

פון אזא גרויסען שטאנדפונקט בעטראכט, ווערט דער וועלט - קאנגרעס נישט קיין פראדוקט פון דער נאצי - מגפה, וואס ווילדעוועט אין דייטשלאנד און וואס שטעקט אלץ מעהר אן שכנישע און נישט-שכנישע לענדער.

געווים האבען די געשעהענישען אין דייטשלאנד אויפגעטרייסעלט דאס גאנצע וועלט-יודענטום און געצווינגען טיפער פיהלען און גיכער טראכטען; געווים האבען די גאר פרישע חרבנות אין פוילען געמאכט אויפציטערען יודען אין אלע עקען וועלט און האבען א שטארקען שטויס געטון צו ארגאניזירען וואס שנעלער יענעם אל-יודישען ארגאן, וואס זאל פראטעסטירען, שרייען, וועקען און רופן צו זעלבסטשוץ און קאמף, שאפען באלדיגע הילף און טראכטען וועגען נאהענטער און ווייטער צוקונפט.

די אמתע טרייב-פרוזשינעס אבער פון דער קאנגרעס - בעוועגונג דארף מען זוכען טיפער אינם וואוקס פון דער נאציאנאלער ענערגיע. דאס יודישע ברייט-פארצווייגטע לעבן מיט זייערע עקאנאמישע, סאציאלע פאליטישע, קולטורעלע ארגאניזאציעס און אינסטיטוציעס, דאס אלץ זוכט נייע ברייטערע ארגאניזיר - פארמען, כדי פרוכטבארער צו ארבייטען; דאס אלץ זוכט נייע וועגען, כדי פולער און ברייטער פארענטפערן די געשטעלטע אויפגאבען. הן די שוין געוועזענע פאליטיש פארטיידיגערישע און די סאציאל העלפענדיגע ארבייט, הן די שרייענדיגע נייע פראבלעמען און אויפגאבען זענען זייט אריבערגעוואקסען די עקזיסטירענדיגע אינסטיטוציעס; ריכטיגער, זיי שפארען ממש ארויס פון אלע פארהאנענע ארגאניזאציעס און פאדערן דרינגענד נייע, ברייטערע, פערספעקטיוו-רייכערע ארבייט-מעטאדען.

דעריבער וואלט געווען שעדליך, ווען דער וועלט - קאנגרעס, צי אפילו די פוילישע קאנפערענץ וואלטען געווארען צוגעשניטען נאר צו די ווייטאגען פון מאמענט אדער צו די שרייענדיגע נויטען פון דעם אדער יענעם קיבוץ. יא, אונזער אנגעווייטאגט הארץ מוז ארויסשרייען זיין פראטעסט; אונזער בעליידיגטע נשמה מוז ארויסווייזען איהר נאציאנאלען שטאלץ; אונזער דלות און נויט מוזען ערנסט און זארגעוודיג בעהאנדעלט ווערען, אבער דאס איז נישט אלץ, דאס דארף נישט ווערען אפילו דער צענטראלער פונקט פון די בעטראכטונגען.

דער קאנגרעס מוז זיך שטעלען ברייטערע צילען און מוז זיך פערמעסטען אויף ווייטערע פערספעקטיוון ער גייט ארויס, ראשית, פון דער הנחה, אז ווי נויטיג עס זאל נישט זיין צו פארטיידיגען אונזערע פאליטישע רעכט, ווי דרינגענד ס'איז נישט צו קעמפען פאר נאציאנאלע גלייכבערעכטיגונג טאר מען נישט פארגעסען, אז מען מוז איבערבויען אונזער עקאנא-

מישען שטאנדפונקט, אז דער שווערסטער מקור פון אונזער צרות איז אונזער אומנארמאלער און מאציאלער בוי צווייטענס, וויל דער קאנגרעס נישט פערמאכען די אויגען און ער וועט זאגען גאנץ אפען די יודישע מאסען, אז מיט פערטיידיגען אונזערע עקאנאמישע פאזיציעס, טאר מען נישט יוצא זיין! מען מוז זוכען אויך נייע וועגען, ווי צו לעזען די עקאנאמישע פראבלעמען. געווים דארף מען זיך איינביסען מיט אלע ציין אין יעדע פאזיציע און זיך בעוואפענען מיט אלע מעגליכע כלי-זיין, כדי נישט דערלאזען ארויסרייסען דעם ביסען ברויט פון מויל פון די יודישע מאסען. אבער מען מוז אויך האבען א ברייטע קאנסטרוקטיווע פראגראם פון עמיגראציע און קאלאניזאציע, פון אויפבויען נייע ישובים אויף גאנץ נייע יסודות, פון איבערבויען אונזער מאסען - לעבען אויף ארבייט פרינציפען, אויף פראדוקטיווע ארבייט, אויף בויען און שאפען און אויפהערען פערמיטלען און פערבינדען.

נאר האבענדיג פאר זיך גרויסע צילען, נאר שטעלענדיג פאר זיך ברייטע אויפגאבען, וועט דער קאנגרעס קענען ווערען דער פאלקס-ארגאן, וואס וועט מיט דערפאלג דורכפיהרען אויך די פאליטישע פערטיידיגונג, די נויטיגע סאציאלע הילף און די שטארקונג פון די פארהאנענע עקאנאמישע פאזיציעס.

אביסעלע קיביץ

(הומאר פון טאג)

שדכן: די כלה קריגט פינף טויזענד זל. נדן, וואס קענט איהר געבען?
חתן-קאנדידאט: מיין אלטען, אלטען נאמען.
שדכן: ווי הייסט איהר?
חתן: אדם.

* * *

עני: דו שיינסט צו זיין זעהר גליקליך און פאמיליען-לעבען.
פעני: יא, מיר געהט זעהר גוט, בלויז איין זאך שטערט מיין גליק.
עני: ווער, וואס?
פעני: מיין מאן.

* * *

בעסער דער אפענער אמת
פון א פיינט,
איידער דער פארשטעלטער ליגען
פון א פריינד.
בעסער הונגערען
און נישט שולדיג זיין קיינעם,
איידער געלט לייהען
און זיין אין מויל ביי יעדען איינעם.

מאקסים גארקי און יודען

א בינטעל פאקטען און עפיזאדען — דערצעהלט פון זיינע יודישע פריינד

פון א. אלפערין (פאריז)

צווישען דער יודיש-רוסישער עמיגראציע אין פאריז זענען פערהאן געזעלשאפטליכע טוער, שרייבער, וועלכע זענען אמאל געשטאנען אין נאהענטע בעציהונגען מיט מאקסים גארקי — און א טייל פון זיי האבען נאך ביז לעצטענס אנגעהאלטען די פערבינדונג מיט גארקי'ן.

פון איינעגע פריינד, רוסישע יודען, וועלכע האבען געקענט גארקי'ן און מיט איהם צוזאמען געארבייט ביי פערשידענע געלעגענהייטען א לאנגע רייהע יאהרען — האב איך געהערט פאלגענדע קורצע, אפגעריסענע ערינערונגען וועגען פערשטארבענעם — א בינטעל ריהרענדע פאקטען קוריאזען, וועלכע איך גיב דא איבער, און וועלכע וועלען — גלויב איך — אריינברענגען א פאר אינטערעסאנטע, כאראקטעריסטישע שטריכען פאר דעם גרויסען בילד, וואס מען וואלט געדארפט מאהלען פון גארקי'ן דעם פריינד פון יודען און יודענטום.

* * *

— איך מיין — זאגט מיר א בעקאנטער רוסיש-יודישער שריפטשטעלער און עסקן, וועלכער האט וועגען יודישע ענינים שוין געהאט צו טון מיט פיל נישט - יודישע פערזענליכקייטען — איך מיין, אז מיר יודען, האבען אין דער גאנצער וועלט - ליטעראטור פון אונזער צייט, נישט געהאט אזא איבערגעגעבענעם, אויפריכטיגען פריינד, ווי מאקסים גארקי'ן.

ער ווייזט מיר א לעצטען בריף, וואס ער האט בעקומען פון גארקי'ן ערשט מיט א קורצער צייט צוריק. ער נעהמט מיר ארויס א פאטאגראפיע, וואס גארקי האט איהם געגעבען מיט זיין אונטערשריפט און מיט א פאר ווארימע ווערטער צום געזעגענען זיך, ווען ער — מיין בעקאנטער — האט פערלאזען דאס באלשעוויסטישע רוסלאנד. דאס הייסט ארויס פון דער „טשעקא" און אוועק קיין אויסלאנד... און ווער האט איהם פון דער „טשעקא" ארויסגעראטעוועט? גארקי האט זיך געווענדעט צו דזשערזשינסקי'ן, און באלד אנגעקומען א בעפעל דעם בעקאנטען מיינעם צו בעפרייען.

— פיל אזעלכע אזוי ווי איך, וואס זענען אריינגעפאלען אין יענע שטורמישע יאהרען אין דער „טשעקא", האבען גארקי'ן צו פערדאנקען וואס זיי זענען געבליבען לעבען. אבער נאך נישט דאס אליין האט גארקי געטון...

— איך דערמאהן זיך אזא פאל, איינעם פון צעהנדליגער אין דער צייט פון קריג. גארקי האט זיך דאן בעפונען אין פעטערבורג (איצטיגען לענינגראד). עס האבען זיך אנגעהויבען די טרויעריג - בעקאנטע שודערליכע רדיפות און בלבולים אויף יודען, אויף וועלכע די צארישע הערשער האבען גענומען ארויפווארפען די גאנצע שולד פאר דער מפלה אויפ'ן פראנט. אין פעראט, אין שפיאנאזש — אין וואס האט מען דען אלץ נישט בעשולדיגט די יודען? איין בלבול איז געווען שרעקליכער פון אנדערען און די צארישע גובערנאטארען און פאליציי - מייסטערס האבען נישט איבערגעקליבען — אויף די אנגעזעהענסטע יודען האבען זיי געווארפען זייערע ליגנערישע בעשולדיגונגען, און אין די וויכטיגסטע, אין די הייליגסטע יודישע אנשטאלטען און ערטער, האט מען געזוכט געהיימע פערבינדונגען מיט'ן שונא...

אזוי ברוטאל און אזוי ווייט, אז איינמאל איז א גאנצע בריגאדע אראפגעקומען אין דער גרויסער סינאגאגע אין פעטערבורג און דארט געזוכט א געהיימע טעלעגראפישע סטאציע, וואס האט דארט געזאלט אויפגעשטעלט ווערען צו קאמוניקירען זיך מיט'ן דייטשען גענעראל-שטאב און איבערגעבען סודות פון די רוסישע קריגס-אפעראציעס.

אלע יודען אין פעטערבורג זענען אויפגעציטערט געווארען. און איבער גאנץ רוסלאנד, צו וועלכען יודען עס איז נאר דערגאנגען די ידיעה וועגען דער רעוויזיע אין דער פעטערבורגער סינאגאגע — איז יעדער ערשיטערט געווארען פון דעם שרעקליכען און שענדליכען בלבול. און פיל ליבעראלע רוסען האבען פראטעסטירט. דער ערשטער איז געווען מאקסים גארקי, וועלכער האט זיך נישט בעגניגענט מיט אויסדריקען א פאר ווערטער פון פראטעסט, נאר איז אליין אוועקגעפאהרען אין „סטאוועקע", אין הויפט - קווארטיר פון דער ארמעע, וואו ער האט געהאט בעקאנטע, און זיי אויסגעמוסערט פאר אזא בעהאנדלונג און בעליידיגונג פון די יודען.

גארקי'ס אינטערווענץ האט געהאט דעם געהעריגען רעזולטאט. די מאכט האט זיך ענטשולדיגט פאר דער רעוויזיע אין דער סינאגאגע אין פעטערבורג. שפעטער, ווען אין דער סינאגאגע איז אפגעריכט געווארען א פייערליכע גאטעסדינסט לכבוד דער בעפרייאונג פון דעם בלבול — האט מען געזעהן גארקי'ן אנקומען צו דער תפילה... מען איז צוגעגאנגען צו איהם און מיט דאנקבארקייט איהם געבעטען צו פערנעהמען אן אורט אין „מזרח". אבער ער האט זיך אפגעזאגט, ער האט נישט געוואלט קיין דאנק און קיין כיבודים און איז געבליבען די גאנצע צייט פון דער תפילה שטעהן אין א הינטערשטער רייה, צוזאמען מיט'ן פשוט'ן יודישען עולם.

* * *

נאך איינע אזא געשיכטע, אן ענליכע פון קריגס - צייט:

דאס איז געווען דאן, ווען פון די מערב-דיגע גובערניעס, נאהענט צום פראנט פון קאוונא און אנדערע גרויסע קהלות האט מען אנגעהויבען ארויסצושיקען אלע יודען טיף אין רוסלאנד. דער דאזיגער גירוש איז געווען איינע פון די שרעקליכסטע איבערלעבונגען פון רוסישען יודענטום בעת דער מלחמה. נויט, הונגער, קראנקהייטען האבען זיך פערשפרייט צווישען די ארויסגעשיקטע — און אלץ דער שענדליכער בלבול פון שפיאנאזש וואס איז געמאכט געווארען אויף גאנצע קהלות.

אויך אויף די ליבעראלע רוסישע קרייזען האט דער דאזיגער שודערליכער גירוש געמאכט א אומגעהויערען איינדרוק. און ווידעראמאל איז עס געווען מאקסים גארקי, וועלכער האט אונטערגענומען און דורכגעפיהרט עפעס ממשות'דיגעס לטובת די פערטריבענע יודען. גארקי האט דאן ארגאניזירט דעם גרויסען קאנצערט אין פעטערבורג צו העלפען די פערטריבענע און אויף זיינע בעמיהונגען האבען זיך אין דעם קאנצערט בעטייליגט די בעקאנטסטע ארטיסטען אין רוסלאנד צו יענער צייט. די, וועלכע האבען איהם בייגעוואוינט, ווייסען, אז דאס איז נישט געווען קיין איינפאכער קאנצערט, נאר א פראטעסט-מיטינג — און טאקי אין דעם גייסט האט איהם גארקי צוגעגרייט.

און די, וועלכע זענען געווען אויף יענער פאראנשטאלטונג אין פעטערבורג, וועלען נישט פערגעסען קיינמאל די ריהרענדע סצענע, ווי מען האט געזעהן גארקי'ן זיך צעוויינען בעת איינער פון די ארטיסטען האט געזונגען דאס בעקאנטע יודישע ליד „אלי, אלי"...

גארקי האט דאס ליד פערשטאנען, און אזוי גערירט געווארען, אז ער איז אין מיטען זאל פארן גאנצען פובליקום אויסגעבראכען מיט א געוויין.

נאך דער דאזיגער פאראנשטאלטונג אין פעטערבורג, האט גארקי איינגעארדנט אן ענליכען קאנצערט - פראטעסט - מיטינג אין מאסקווא לטובת די פערטריבענע, פאראומגליקטע יודען, ווען מען וואלט איהם דאן געלאזט, וואלטען איבער גאנץ רוסלאנד ארגאניזירט געווארען אזעלכע ארויסטריטען — צו פראטעסטירען געגען דער פינסטערער צארישער געוואלד - מאכט און סאלידאריזירען זיך מיט די גערודפ'טע יודען.

מוזיקאלישע קינדער

א ווסה-געשריי פון א טאטען

פון ב. קאוונער

מיין מאמע האט געהאט דריי זיהן האבען אלע דריי זיהן חשק געהאט צו מוזיק. וואוסישע האט ער שוין, דער טאטע? ער האט אונז אוועקגעגעבן צו א חזן און מיר זענען געווארען משוררים.

מיר פלעגען זינגען, און אונזערע עלטערען פלעגען ממש צוגעהן פון נחת.

מיר זענען אלע דריי געשטאנען לעבען חזן, [illegible], אין זיידענע טלית'מלעך, אין שווארצע ארמולקעלעך אויף די קעפ, אין לאנגע קאפאטקעלעך, און ארום אונז האבען געברענט ליכט, און איבער אונז אויפן ארון-קודש, האט געברענט דער נר-תמיד, און די ווייבער אין דער ווייבערישער שוהל האבען געוויינט, און די מענער האבען זיך געשאקעלט און געוויינט און געדאווענט מיט גרויס כוונה.

אין הויז פלעגען מיר אלע דריי איבערזינגען די נגונים אזוי זיס, אז מענטשען פלעגען זיך צוזאמענקליבען אונטער אונזערע פענסטער און ממש מקנא זיין אונזערע עלטערען.

שפעטער האט זיך אין ברודער מיינער אויסגעלערנט שפילען פידעל; פלעגט ער, אויפן פידעל, שפילען אונזערע ניגונים, אונזערע קליינע וואלעכלעך.

עס איז געווען הארציג־זיס; מענטשען פלעגען אזש וויינען פאר פריייד.

אט אזעלכע דריי זיהן האט מיין פאטער געהאט. און איך האב אויך דריי זיהן, האבען זיי זיך אלע דריי גענומען צו מעשוגענע כלים: סאקסאפאנען (זינגען קאנען זיי נישט). איז ביי מיר אין הויז פריילעך; זעהר פריילעך! אז איך און מיין פרוי וועלען נישט מטויב ווערען וועט עס זיין נסים. אלע דריי פראקטיצירען אין איין צייט, אין איין שעה, ביי איין לעהרער, און דווקא די זעלבע מוזיק.

איז דאס אזוי מחזיק, ווי איך בין א מיליאנער.

וואו כאר דער לעהרער הערטאפט א שרייענדיגען שטיק דזשעז, גיט ער דאס מיינע דריי קדישים צום שפילען.

קומען זיי אלע דריי אריין אין די שטיק דזשעז-מוזיק ליגען צו די משוגענע כלים צו די ליפען, בלאזען אן די באקען אזוי ווי די רויבערס און די אויגען זייערע שטארמשען ארויס ביי זיי און זיי נעהמען דערלאנגען קולות, אז מען קען משוגע ווערען!

נישט נאר מוז איך און מיין פרוי פערלאזען דאס הויז און ארומגעהן אין גאס, נאר אפילו מיינע שכנים קענען אויך אין הויז נישט איינזיצען. איינער א שכן וואס וואוינט די צווייטע טיר פון מיר (מען רופט איהם שאפירא) זאגט:

„ווען איך וואלט געשטראפט פון גאט מיט אזעלכע דריי זיהן, וואלט איך זיך גענומען דאס לעבען, אדער איך וואלט זיי אלע דריי געשאסען".

ער איז א נערוועזער יוד, דער שאפירא, א לייטוואק.

און טאמער איז דאס נאך ווינציג טומעל, האבען מיינע זיהן בעקאמען חברים, וואס לערנען זיך אויך שפילען אויף סאקסאפאנען. קומען זיי זיך צוזאמען צו מיר אין הויז, און זיי שפילען אלע צוזאמען זייער דזשעז-מוזיק.

עס מאכט דעם איינדרוק ווי הונדערט קעץ און מייז אין הינט וואלטען זיך ארומגעריסען, און זיי ווילען זיך איינע די אנדערע אומברענגען פון דער וועלט — — —

און טאמער איז נאך ווינציג זייערע גרילצעריעען זייערע געפילדערס, זייערע קלות, קלאפען זיי נאך אלע צו צום טאקט מיט זייערע פיס, און זיי דרייען מיט זייערע קערפערס, ווי זיי וואלטען געהאט קאנוואלסיעס.

אט אזוי איז יעדע נאכט און יעדען זונטאג, און יעדען יום-טוב, ווען די זיהן מיינע ארבייטען נישט.

מיינע נערוועס זענען שוין אזוי צורודערט און צושראפט, אז איך קאן שוין נישט שטעהן אויף די פיס.

מיין פרוי איז שוין אויך א שבר-כלי, אבער זי גיט עס נישט צו.

זי האפט, אז די קינדער וועלען מיט דער צייט מאכען א שעהן לעבען פון זייער דזשעז.

שלעכטס איז ווען אין דרויסען גייט א רעגען און די מאכען פראבעס און איך קאן נישט אנטלויפען פון הויז און זיך ראטעווען פון די קולות...

און ווי אויף להכעיס ליבען זיי אין א רעגענטיגען טאג צו פראבירען דריי שעה.

די שכנים פון די ארומיגע הייזער שרייען פראטעסטירען סקאנדאלען: אבער מיינע זיהן לאכען זיך אויס פון זיי. אז ס'געפעלט זיי נישט, קענען זיי ארויס פון די הייזער, קייער צווינגט זיי דא נישט צו וואוינען".

אזוי האבען מיינע דריי מוזיקער; ווייה איז צו מיר און צו מיינע יאהרען!

א סך פון די ארומיגע שכנים זענען טאקע אנטלאפען פון זייערע דירות, אנטלאפען ווי פון א פייער!

יודען, ווי גוט איז אייך ליב, אויב איהר האט, חלילה חתונה, זעהט נישט צו האבען קיין קינדער, אויב יא זאלט איהר נישט האבען קיין זיהן; און אויב יא זיהן, זאלען זיי נישט זיין מוזיקאליש פערשטימט; און אויב יא מוזיקאליש געשטימט, זאלען זיי זינגען, שפילען פידעל, טשעלא, וויאלא, אדער אויף א פליגל, אבי נישט אויף משוגענע אינסטרומענטען, זאלען זיי כאטש שפילען קלאסישע מוזיק, שטילע, ליךישע, הארציגע, אבער נישט קיין בילינע דזשעז!

און אויב איהר קאנט דאס נישט אויספיהרען, איז די גלייכסטע זאך, אין גאנצען נישט חתונה צו האבען. וועט איהר לעבען מיט 25 יאהר לענגער פאר מיר.

יודען, איך בין אייך א גוטער פריינד, אין פאלגט וואס איך הייס אייך!

האַקענקרייץ איבער דעם לאַנד פון גאָלד

אַמרוהיגע גרויסע קומען אָן פון ווייטען רייכען דרום־אַפריקאַ. דער געשפּענסט פון ראַסען־האַס פאָכעט מיט שוואַרצע פליגעל פון האַקענקרייץ איבער דעם „לאַנד פון גאָלד און זון", ווי ווייט היטלער'ס האַנד האָט דערגרייכט אין דער יוניאָן פון דרום־אַפריקאַ גופא, איז שווער צו דער־ווייזען, כאָטש, פאַר'ן יודישען בעאָבאַכטער איז גאָר קיין צווייפעל נישט, אַז פיל טויזענטער פונ׳ טען און צענדליגער נאַציאָנאַלע גענצאָהלטע און „אַי־דעאַליסטישע" שפּיאָנען ווערען געשיקט רעגולער פון בערלין קיין קאַפּשטאַדט און יאָהאַנעסבורג. פאַר היטלער'ן האָט די דאָזיגע פּראָפּאַגאַנדע אין דרומדיגען טייל פון אַפריקאַנער קאָנטינענט אַ דאָפּעלטע בעדייטונג: זי איז אַ נקמה פאַר'ן אַנ־טי־נאַציאָנאַלען באָיקאָט, וואָס איז זעהר שטאַרק אין דרום־אַפריקע, איז זי האָט אַ „קאָלאָניאַלע" בעדייטונג. מען האָפט אין בערלין, אַז אויב מען זאָל מאַכען ענגלאַנד'ס לאַגע געניג שווער אין יענע לענדער, וועט זיך איינגעבען צוריק אָפּצונעהמען דאָס געוועזענע דייטשע דרום־מערב־אַפריקאַ און דרום־מזרח־אַפריקאַ (טאַנגאַניקאַ).

דערפאַר איז שוין אָבער איצט גאָר קיין ספק נישט אַפילו פאַר'ן אָביעקטיווען נישט־יודישען בעאָבאַכטער, ווי ווייט די אָפענע־נאַצישע טעטיגקייט פיל מעהר ווי סתם טעאָרעטישע פּראָפּאַגאַנדע, איז שוין דערגאַנגען זייט אַפּריל 1933. אין דעם דרום־אַפריקאַנער מאַנדאַט פון דעם דרום־מערב אַפריקא דער אָפיציעלער ראַפּאָרט פון דער יוניאַנס רעגירונגס קאָמיסיע אויסצופאָרשען די נאַצי־טעטיגקייטען אין מאַנדאַטען־לאַנד, וואָס איז פאַרעפענטליכט געוואָרען די טעג, רעדט נאָר אומצווייזדייטיג וועגען מעשים, וועלכע קענען נאָר בעצייכענט ווערען ווי צוברייטונגען — פּאָליטישע, אָרגאַניזאַציאָנעלע און אויך מיליטערישע — צו אַ נאַצי־רעוואָלוציע. שוין מיט אַנ׳ערך צוויי יאָהר צוריק איז די יוניאָן געווען געצוואונגען איינצופיהרען דאָרט אַ „רייאָטוס אַסעמבלי ביל", אַביסעל שפּעטער צו פאַרבאָטען אוניפאָרמירטע גרופּען אויף די גאַסען און נאָך שפּעטער פּשוט איבערצונעהמען די לייצעס אין דעם אָרטיגען פּאַרלאַמענט אין דער הויפּט־שטאָט ווינ־דהוק. די ענטדעקונגען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אין דעם ראַפּאָרט פון דער אויספאָרשונגס־קאָמיסיע האָבען אויפגעטרייסעלט די עפענטליכע מיינונג אין דער דרום־אַפריקאַנער יוניאָן און אין ענגלאַנד.

אויף דער בודזשעט־דעבאַטע אין קאַפּשטאַדטער פּאַרלאַמענט האָבען אַ צאָהל רעאַקציאָנערע דעפּו־טאַטען פון מאַלאַנס חדר אויפגעהויבען געגען יוסטיץ־מיניסטער (גענעראַל סמאַטס) די טענה, אַז ער ערלויבט די ריכטער צו פאַרבאָטען מיטינגען פון די „גרויע העמדלעך" — די עקסטרעמסטע, נאַ־ציאָנאַל־געשטימטע, אַנטי־יודישע אָרגאַניזאַציע פון דרום־אַפריקאַ, אונטער דער פיהרערשאַפט פון אַ באַנקראָטירטען פרייזירער וויכאַרט — און אויך ער ערלויבט די יודען אַנצופיהרען אַ באָיקאָט געגען אַ „פריינדליכער מלוכה", ד.ה. דייטשלאַנד. דער גרעסטער סקאַנדאַל פון דער דעבאַטע איז געווען וואָס אויך אַן „אַרבייטער־פיהרער" פון די אָר־טיגע לייבאַריסטען, מאַדלי, האָט געשטיצט די טענות אונטער'ן פּרינציפּ פון... פרייהייט פון וואָרט. דאָס דרום־אַפריקאַנער יודענטום, וואָס פאַר יאָהרען פון גיפטיגער פּראָפּאַגאַנדע, וואָס איז געגען זיי געפיהרט געוואָרען דורך די גרויע און אַנדערע „העמדלעך", האָט זיך וויינציג דערפון געמאַכט, איז דורך דער דעבאַטע דורכגענומען געוואָרען מיט אַן עלעקטרישען שטראָם פון בעליידיגונג און אומ־רוהיגקייט. דער בעדען אונטער די פיס האָט זיך אַ וואַקעל געטון און דער רייכער ישוב האָט געטון אַ ניכטער־היימישען יודישען זיפץ.

די איינציגע פאַרטיידיגער פון די יודישע רעכט איז באַיקאָטירען זייערע בלוטיגסטע שונאים און פון דער מענשליכער האַנדלונג פון אַ סך פּראָ־ווינצער ריכטער, וואָס פאַרבאָטען די פּאָגראָם־רייצענדיגע פאַשיסטישע מיטינגען, זענען געווען דער יודישער דעפּוטאַט מאָריס אַלעקסאַנדער און דער נישט־יודישער דעפּוטאַט פאָרסטער. אַפילו דער יודען־פריינדליכער יוסטיץ־מיניסטער גענעראַל סמאַטס האָט, ענטפערנדיג אויף די קריטיקען פון די אַנטיסעמיטען, זיך נאָר פערע נטפערט און צוגעזאָגט, אַז מען וועט אָננעהמען שריט געגען באָיקאָט אין פּערזיכערט, אַז נאָר אין אַ גאַנץ קליינער צאָהל פאַלען ערלויבט ער די ריכטער צו פאַרבאָטען „גרויע העמדער"־מיטינגען אונטער'ן „רייאָטיס אַסעמבלי ביל".

אין אַלגעמיין ריכט מען זיך ערנסט אַ ליאַדע טאָג

אויף אַ פאַרבאָט אויף אימיגראַציע פאַר דייטשע פּליטים

די בורישע פּרעסע פיהרט, מיט גאַנץ וועניג אויס־נאַהמען, אַ ביטערען קאַמף געגען דער גאַסטפריינד־ליכקייט פון דרום־אַפריקאַ צו די גער־ודפ־טע פון דער „פריינדליכער מלוכה". מיט זיבעצאַכט יאָהר צוריק. ווען מ'האָט איינגעפיהרט די קוואָטע געגען מזרח־איירעפּעאישע לענדער, (פון וועלכע מעהר ווי 99 פּראָצענט אימיגראַנטען זענען געווען יודען) האָט די זעלבע פּרעסע געפאָדערט און אויסגע־פיהרט, אַז דייטשלאַנד זאָל נישט איינגעשלאָסען ווערען אין די בעגרענעצטע מלוכות. איצט וויל זי, אַז מען זאָל פאַרמאַכען די אימיגראַציע פון דייטשלאַנד. דער שכל איז אַ פּשוטער: מיט אַכט יאָהר צוריק פלעגען זעהר וועניג יודען פאָהרען פון דייטשלאַנד זיך בעזעצען אין דרום־אַפריקע. היינט קלאַפּען צענדליגער טויזענט פון זיי אין איהרע טויערען. איין נחמה איז אין דעם פאַרהאַן: מיטיק שליסען די טויערען פאַר פּליטים, וועלען אויס־טאָמאַטיש אויך געשלאָסען ווערען די מעגל'כקייטען פאַר פיל פון די נאַצישע אַגיטאַטאָרען אריינצוזעקומען זיך אַהין. פאַר היטלער'ס קרבנות איז עס אָבער אַ קנאַפּע טריסט.

(ספּעציעלע קאָרעספּאָנדענץ)

פון דוד זשאַנער

אין דעם מאַנדאַטען־לאַנד פון דרום־מערב אַפ־ריקא, איז די יודישע בעפעלקערונג זעהר קליין — אַ פּאָר הונדערט נפשות אין ווינדהוק און נישט קיין סך מעהר אין די פּערוואַפּענע שטעטלעך און וויסטענישען פון דעם הינטערלאַנד. אונטער נאַטיר־ליכע בעדינגונגען, וואָלט מען אַזאַ מינדערהייט, בעזונדערס אין אַ לאַנד, וואו דער גאַנצער איירעפּע־אישער ישוב איז פאַרטרונקען אין אַ ים פון נע־גערישע שבטים, קוים בעמערקט. איז אָבער דאָס לאַנד אַ געוועזענע דייטשע קאָלאָניע, מיט אַ דייטשער מעהרהייט (צווישען די איירעפּעער), און דירעקט אונטער'ן בעפעהל פון בערלין. ווערען טאַקי די פערוואַגעלטע און איינזאַמע יודישע איינ־וואוינער פון דעם דאָזיגען מדבר־לאַנד גערודפ'ט, טע־ראָריזירט און געפייניגט. עס זענען בעקאַנט פיל פאַלען, ווי למשל, אין דעם מדבר'דיגען פאַרט־שטעטעל לידעריצבוכט, וואו יודען זענען גוואַר־גען בייצושטייערען צו נאַציסטישע אָרגאַניזאַציעס. מען שלאָגט איינגעבוירענע, וואָס קויפען ביי יודישע „טריידערס". מען שמירט אויס יודישע הייזער אין ווינדהוק מיט האַקענקרייצען און פּאָגראָם־לאָזונגען. מיט איין וואָרט: די וואָסטיקע געזעלטיגט אַ בער די עטליכע טויזענד ווייסע, וואָס לעבען און גע־וועלטיגען איבער די מיליאָנען שוואַרצע פון דער ייד־וועסט.

און אין דעם טאַקי ליגט

דער פּאַראַדאָקס פון ראַסישען האַס אין אַפריקע.

צי עס זענען יאָ פאַרהאַן אָדער נישט פאַרהאַן קיין עקאָנאָמישע סיבות פאַר רייבונגען צווישען יודען און קריסטען אין דרום־אַפריקאַ אין אין דעם גע־געבענעם פאַל נישט אַזוי וויכטיג ווי אין איירעפּאַ אָדער אַמעריקאַ. די עקאָנאָמישע סטרוקטור פון דרום־אַמעריקאַנער יודישען ישוב איז אָהן ספק ווייט נישט קיין נאָרמאַלע. אַ העלפט פון דעם גאַנצען קיבוץ איז בוזעצט אין צוויי שטעט און דאָס אין אַ טעריטאָריע, וואָס איז עטליכע מאָל גרעסער ווי דייטשלאַנד, פראַנקרייך און ענגלאַנד צוזאַמענגע־נומען. אין מעהר ווי ניינציג פּראָצענט פאַרנעהמען זיך יודען מיט געשעפט אָדער פרייע פּראָפעסיעס. עס איז אויך פאַרהאַן אַ פאַרהעלטנישמעסיג גרויסער פּראָצענט פון רייכע יודען, וואָס וואַרפען זיך באַ־טייליך מעהר אין די אויגען, ווי די נישט־יודישע מיליאָנערען און מולטי־מיליאָנערען. אין די שטעט־לעך איז דער פאַרמער, צוליב די אָפטע טריקעניש'ען אויף די פעלדער, גאַנץ אָפט פאַרבאָרגט ביי זיין יודישען קרעמער. דער שטאָטישער יודישער דור יודען זענען מערסטענטיילס פרעמד פון דעם בור, זיין היים, אָרט לעבען און אָפט אויך שפּראַך. דאָס איז אַלץ אמת, און אונטער אַנדערע בעדינגונגען וואָלט זיך אפשר יועגען אזא סטרוקטור גערואָלט זיין אַפּאָלאָגעטיש. אין אַפריקא דאַרפען יודען אָבער גראָד נישט זיין אַפּאָלאָגעטיש, נישט צו זייערע ווי־סע „גאַסטגעבער" אין יעדען פאַל! די גאַנצע סטרוק־טור פון דעם איירעפּעאישען איינוואוינער דאָרט איז לגבי דעם איינגעבוירענעם, וואָס שאַפט אַ פיל־פאַכע מעהרהייט, אַ פיל־מעהר פאַרשוליגטע ווי די עקאָנאָמישע סטרוקטור פון די יודען לגבי זיי־ערע הערשענדע שכנים, דאָס ווערטעל: „אין האורח מכניס אורח" מעג דאָ פריי געטייטשט ווערען: ביזוי אַגאַסט, טאָ זאָג נישט אַזאַ גרויסע דעה אַנ'אַנדערען גאַסט!..

צום גליק פון דעם יודישען קיבוץ אין יענעם לאַנד, בעדייט דער דייטשער איינפלוס אויך אַ דראָהונג צו דער סובערעניטעט פון דעם יוניאָן און בעזונדערס צו די פּלענער פון אַ יוניאָן פון דרום־אַפריקאַנישע שטאַטען, פון דער קייפּ ביז זאַמבעזי. ניכטערע אַפריקאַנישע פּאָליטיקער, אַפ־לו רעק יענע נאַציאָנאַל־סטישע, וועלען טאַכטען דריי מאָל, איידער זיי וועלען איין מאָל אַרויסזאָגען עפּעס, וואָס פּרושאַפט די ראַסישע קאָנפליקטען אין אַפריקאַ. מעהר ווי אין אַלע לענדער אין דער וועלט קען מען דאָרט פּראָוואָצירען מיט זיכער־קייט, אַז „דאָס בלוט פון דעם געשלאָגענעם וועט פאַלען אויפ'ן קאָפּ פון שלעגער". אַנטיסעמיטיזם אין טויטליכער סם און וועט זיין דער אָנהויב פון סוף פאַר אַ לאַנד, וואָס אין היינט פאַר'ן איירעפּעער איינס פון די גליקליכסטע אין דער וועלט. (יט״א).

ראַדיאָ־ווינקעל

דער ראַדיאָ איז מציל 40 מאַן אויף ... סאַכאַרער זאַמדען

לעצטענס האָט דער ראַדיאָ מציל געווען ... טויט די מיטגלידער פון ד״ר קערי׳ס עקספּעדיציע, וועלכע איז אַוועק אין דער מדבר סאַכאַרע צול... שטודיר־צוועקען. די דאָזיגע עקספּעדיציע ... אָבער אויפ'ן וועג פאַרבלאָנדזשעט געוואָרען, ... טרעפט זיי אַ ווירבעל־ווינד און דאָ זענען שוין ... שפּייז־מיטלען געהאַט אויסגעגאַנגען. קיין ... פען וואַסער אַפילו האָבען זיי שוין נישט געהאַ... מאַכט די עקספּעדיציע נישט קיין לאַנגע שהי... נאָר זי שטעלט אַוועק אין דער גיך אַ קורצוואַל... דיגע ראַדיאָ־סטאַציע און באַלד הערט זיך אפ אוי... דער וועלט דער פאַרצווייפעלטער רוף: ס.א.ס. ס.א.ס.! ד״ר קערי׳ס עקספּעדיציע קומט אום ... סאַכאַרע פון דאָרשט? ס״א.ס.!! און דערוויל ג... דורך איין טאָג נאָכ'ן אַנדערען, די אקומולאַטאָר... געהען אויס און קיין תשובה הערט מען נאָך ... נישט. אָבער פּלוצלינג דערהערט דער דעזשורירי... דער ביינאַכט ביים אַפּאַראַט אַ שטים: מיר הער... אייך! מיר ברענגען אייך הילף! געווען איז ... די שטים פון דער ראַדיאָ־סטאַציע אין טוניס. ... טאָג האָבען זיך טאַקע בעוויזען אַעראָפּלאַנען, ... כע האָבען אַראָפּגעוואָרפען אויף דער ערד פ... שפּייז וואַסער צוגעבונדען צו פּליה־שירמען און ... נאָך איז די גאַנצע עקספּעדיציע פון 40 מאַן בי... געוואָרען פון טויט.

ניין מיליאָן ראַדיאָ - הערערס אין ראַט... פאַרבאַנד.

לויט די רוסישע צייטונגען ווערט דאָרט ד... ראַדיאָ־וועזען זעהר שטאַרק אַנטוויקעלט. אויב... צאָהל ראַדיאָ־אַפּאַראַטען מאַכ. דאָרט אויס 2 ... אַ האַלב מיליאָן, בעטרעפען די צאָהל ראַדיאָ־ה... רעס העכער 9 מיליאָן, ממש אַ וועלט־רעקאָרד.

אַ פּראָצעס אין פּאַריז וועגען יודיש בלוט

אַ פראַנצויזישער היטלעריסט האָט אַנגעקלאָגט אַ פאַריזער יודישען רעדאַקטאָר פאַר בעליידיגונג. — דער היטלעריסט האָט אויסגעפונען אַ נייע טעאָריע. אַז דאָס בלוט פון מאַראָקאָ איז ענליך צום בלוט פון איירעפּעער, אָבער אַנדערש ווי דאָס בלוט פון יודען

דער דיכטער דוד איינהאָרן שרייבט אין ניו־יאָרקער „פאָרווערטס" וועגען פאָלגענדען סענסאַ־ציאָנעלען פּראָצעס אין פּאַריז:

אין פּאַריז דאַרף אינגיכען פאָרקומען אַ „אינטערעסאַנטער" פּראָצעס צווישען דאָקטאָר רענע מאַרטיאַל און דעם רעדאַקטאָר פון דער יודיש־פראַנצויזישער צייטונג „די צוריקגעפונענע ערד". דער פּראָצעס איז וועגען יודען און זייער בלוט. עס האַנדעלט זיך וועגען אַ פּראַגע, וואָס קאָן מאַכען אַ פּילשטענדיגע איבערקערעניש אין דייטש־לאַנד. עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז אין דייטש־לאַנד זאָל ערלויבט ווערען אַלע דייטשען און דייטשקעס חתונה צו האָבען מיט די אַפריקאַנישע אַבעזיאַנעס צי גאָרילאַס, דערפאַר אָבער וועט מען שטרענגער פאַרבאָטען ווי אַ מאָל חתונה צו האָבען מיט טערקען, אַראַבער, יודען און יאַפּאַנעזען.

דאָס, וואָס יעצט איצט בעהאַנדעלט ווערען אין פראַנצויזישען געריכט, האָט אַ גרויסען שייכות צו דעם, און דאָס איז נאָך באמת וויסנשאַפטליך. עס איז בעוויזען, אַז די אַפריקאַנישע מאַנקי, די גאָרילאַ, האָט דאָס זעלבע בלוט, ווי די ריינסטע אַרישע איירעפּעער, בשעת דאָס בלוט פון אַ טערק און אַ יודען זענען פאָלשטענדיג אַנדערש.

נאָר לאָמיר צוגעהן צום עיקר.

די מאָדערנע וויסענשאַפט האָט פעסטגע־שטעלט, אַז די מענשהייט איז צוטיילט אויף פיר מינים בלוט. לאָמיר זיי בעצייכענען מיט „א", „ב", „אב" און „זעראָ", „נול".

די איירעפּעער בעזיצען דעם מין בלוט, וואָס איז בעצייכענט מיט „א". די אַזיאַטען — מיט בלוט „ב". און די בעפעלקערונג, וואָס געפינט זיך צווי־שען אַזיען און איירעפּע, האָט דאָס בלוט, וואָס איז בעצייכענט מיט „א ב".

עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ביים איי־בערגיסען דאָס בלוט פון איין מענשען אין אַ צווייטען מוז מען שטענדיג זעהן, ווי וואָס פאַר אַ גרופּע די צוויי געהערען, ווייל דער מענש, וואָס האָט דאָס בלוט „א", קאָן נישט פערטראָגען דאָס בלוט „ב", און דאָס זעלבע פערקעהרט. דערפאַר אָבער קאָנען ביידע פערטראָגען דאָס בלוט „א ב" און „זעראָ". דאָס איז אין קורצען די נייע ענט־דעקונג. אָבער מיט דעם ענדיגט זיך דאָס נישט.

עס שטעלט זיך אַרויס, אַז אויך דאָס בלוט פון די מאַנקיס, איז פּונקט אַזוי צוטיילט. די אַפריקאַני־שע גאָרילאַ האָט דעמזעלבען מין בלוט, וואָס דער איירעפּעער, און די אַזיאַטישע מאַנקיס האָבען דעם צווייטען סאָרט בלוט, וואָס ווערט בעצייכענט מיט ב.

אַלזאָ, איז קלאָר, אַז די אַפריקאַנישע מאַנקיס, גאָרילאַס און שימפּאַנזעס געהערען צו דער אַריש־גערמאַנישער ראַסע און שטעהען צו איהר אַ סך נעהנטער אין בלוט, גייסט און קולטור, איידער די יודישע, די טערקישע אָדער יאַפּאַנעזישע ראַסע.

איך וויל זיך דאָ נישט געהן שפּאַרען, יועך עס איז גייסטיג העכער, צי אַפריקאַנישע גאָרילאַס, צי איינשטיין. אַ שימפּאַנזע, צי היינריך היינע.

פון מייגטוועגען מעגען היטלעריסטען אויף זיך אַרויספיהרען אַ פעל, צוזאַמען מיט'ן דאָקטאָר מאַר־טיאַל, און נעהמען קריכען אויף די בוימער און עסען ניס מיט באַנאַנעס, ווי די אַבעזיאַנעס טוען. אגב, איז היטלער אַ וועגעטעריאַנער, עסט נישט קיין פלייש, און אין דעם זין וועט ער זיך נישט דאַרפען אָנשטרענגען. וואָס אַנבעלאַנגט צו מענש־ליכער קולטור, איז מיר שווער צו זאָגען, אויב די וויסענשאַפט איז דערגאַנגען צו דעם, אַז אַ גאָרילאַ איז מעהר איירעפּעאיש, ווי אַ יוד, און, אויב אַעראָפּלאַנען זענען בעשאַפען געוואָרען אויס־צומאַרדען ווייבער מיט קינדער, און ראַדיאָס צו פאַרשפּרייטען אַלערליי געגנס אויף דער וועלט, יויל איך שוין בעסער געהן צו דער גרופּע „ב", צו די אַזיאַטען, אויב די גאַנצע דאָזיגע ווילי־זאַציע איז אַנ'ערפינדונג פון דער גרופּע „א", פון די איירעפּעער.

מעגליך, אַז די וויסענשאַפט יועט קומען צו דעם, אַז אַ טבור איז נעהנטער צו די היטלעריסטען, ווי אַ יוד, ... די פּוירער האָט נאָך פריער ... די שטיינקענדיגע גאָזען, אויף וועלכע די דייטשע פּראָפעסאָרען גיבען אָפּ זייער גאַנצע קענטעניש צו ערפינדען נייע סאָרטען פון דעם מין.

מעגליך, אַז די גיפטיגע שלאַנג קאָבראַ, איז נעהנטער צו די היטלעריסטען, ווייל זי האָט דעם גיפט אַ סך פריהער ערפונדען, ווי מען מיהט זיך עס איצט טאָג ווי נאַכט אויסצוגעפינען אין די דייט־שע און בכלל איירעפּעאישע לאַבאָראַטאָריעס.

מעגליך, אַז אַ מענשען־פרעסערישער טיגער איז נעהנטער צו די היטלעריסטען, ווי ישעיה הנביא, וואָס האָט ערפונדען די אידעע פון איביגען פרידען און פעלקער־פערברידערונג. מעגליך...

נאָר אַזוי צי אַזוי, היטלער'ס הגער טעאָרעטי־קער, דער ד״ר מאַרטיאַל, האָט פעסטגעשטעלט, אַז די אַפריקאַנישע גאָרילאַ איז איהם נעהנטער, איידער די פּוילישע יודען, וועלכע ער איז חושד אַז זיי בעזיצען דאָס בלוט „ב", כאָטש לויט אַלע כימיקער געהערען זיי גאָר צום בלוט! „אַ"", וועלכעס קען אַטעווען אַלע מענשען, סיי די פון „א", סיי די פון „ב", ווייל זיי זענען אַ געמיש פון „ב" און „א".

יערענפאַלס האָט ד״ר מאַרטיאַל זיך געפונען בעליידיגט פון אַנ'אַרטיקעל, וואָס איז געווען גע־דרוקט געגען איהם אין דעם יודיש־פראַנצויזישען זשורנאַל און דאָס פראַנצויזישע געריכט וועט דאַר־פען ענטשיידען, צי מעג מען די פּוילישע יודען נאַטוראַליזירען, מאַכען פאַר בירגער. אָדער נישט.

אגב, וויל איך צוגעבען, אַז די איינגעבוי־רענע פראַנצויזישע יודען רעכענט דער ד״ר מאַר־טיאַל נישט צו דער גרופּע „ב", ווארים אויב אַזוי, וועט אויסקומען, אַז אַ גאָרילאַ האָט מעהר רעכט, לויט ד״ר מאַרטיאַל׳ס מיינונג, צו זיין אַ פּרעמיער־מיניסטער פון פראַנקרייך, איידער לעאָן בלום.

נאָך דעם אַרטיקעל קען מען שוין פאַראויס־זעהן, ווייל צום גליק, אַפילו לויט ד״ר מאַר־טיאַלס מיינונג, איז דאָס פראַנצויזישע פאָלק געמיש פון צוהן ראַסען, אַנהויבענדיג פון גר... מאַנישע און ענדיגענדיג מיט נעגערען. און ... גליק איז קלעמאַנסאָ, „פאָטער" פון דעם פראַנ... זישען זיג איבער דייטשלאַנד," ווי מען רופט ... אין פראַנקרייך, אַ האַלבער מאָנגאָל (די ... אַזיאַטישע ראַסע.) און צום גליק האָט זיך אַרוי... געשטעלט, אַז דאָס דאָזיגע פאָלק פון געמיש... ראַסען האָט זיך גאָרנישט שלעכט אויסגעבע... און איז סוף כל סוף דאָס גענישאַלסטע פאָלק ... איירעפּאַ, וואָס אַנבעלאַנגט גייסט.

כמעט אַלע שעהנסטע און גענישאַלסטע איד... אויף אַלע געביטען פון קולטור, פון גייסטי... שאַפען זענען געבוירען געוואָרען אין פראַנקר... און שוין באַלד דריי הונדערט יאָהר, אַז די פּר... צויזישע קולטור איז די הערשענדע אין איירא... מעגען די דייטשען מאַרשירען און נאָכמאַכען מ... שירען. אָבער היינט־צו־טאָג, ווען איין געניע... מאַשין קען אַוועקלייגען מיט איין קלאַפּ טויזענ... מענשען, שפּילען די גראָבע פיס אַליין מיט ... גרויסע פויסטען אַ קנאַפּע ראָלע. און אַ קליינ... וואַכער געלעהרטער קען ערפינדען אַזאַ מאַ... אַנטקעגען וועלכער די אַלע גוט־ענטוויקעלטע ... קולען זענען ווי שטרוי.

די גאַנצע געשיכטע מיט'ן איצטיגען פּראָ... וועט ווערען אַ גוטער מאַטעריאַל ביי די פּ... זען פאַר וויצען און לידלעך אין די קאַבאַר... און שוין איצט האָב איך געהערט אַ לידעל ווע... דעם בלוט. וואָס מען בעצייכענט מיט'ן בוכש... „מ". און דאָס איז אַ בוכשטאַב, מיט וועלכען ... הויבט זיך אָן אַ פערשפּרייט פראַנצויזיש ג... וואָרט.

פון אַ „ראַסען־בעוועגונג" איז נאָך גאַנץ ... אין פראַנקרייך, אָבער פאַר היטלער'ן וועט ... זיין ווי געפונען. איבריגענס, האָבען די גאַ... ראַסען־טעאָריע אויסבעפונען גאָר פראַנצויזען. ... ערטער איז געווען גראַף גאָבינאָ. נאָך א... איז געקומען אַ צווייטער פראַנצויז. איצט ה... די תורה געגומען דאָ ענטוויקלען מאַרטיאַל.

ווי האָט מיר נישט לאַנג צוריק געזאַג... פראַנצויז?

„מיר שאַפען פאַרשידענע אידעען, און יע... נעהמט ביי אונז דאָס, וואָס איהם איז פּאַסיג... איינער דעם אינטערנאַציאָנאַל, און דער צווי... — אַז ער שטאַמט פון אַנ'אַפריקאַנישער גאָריל...

REICHER
פּאַלודניאַוואַ 28, טעל. 93-...
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדל...
ספּעציעלע בעהאַנדלונג פון פּסיכאַ - אַנאַל...
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג אין חגאות פון 9—1

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 29 יוני — ט' תמוז תרצו
זון-אויפגאנג 3.13
זון-אונטערגאנג 8.00

קומענדיגע וואך וועט געעפענט ווערען דאס קהלה'שע יתומים-הויז

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג, א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

דער פארזיצער האט מיטגעטיילט, אז די שטאטישע סטאראסטווע האט בעשטעטיגט דעם **קהלה-בודזשעט אויפן יאהר** 1936 מיט געוויסע ענדערונגען.

אויך האט דער סטאראסטע געמאכט עטליכע פארבעהאלטן בנוגע די פאזיציעס וועגן די חובות, וואס די קהלה-פערוואלטונג איז שולדיג די פערשידענע אינסטיטוציעס פאר די סובסידיעס פון די פריהערדיגע בודזשעטען. די סטאראסטווע האלט, אז אויב די סובסידיעס זענען דורך די אינסטיטוציעס נישט אפגענומען געווארען אין דעם בודזשעט-יאהר, איז עס נישט מעהר קיין חוב פון דער קהלה און דעריבער טארען זיי נישט אויסגעצאהלט ווערען, נאר מיט דער דערלויבניש פון דער סטאראסטווע.

דער צווייטער פארבעהאלט וואס איז געמאכט געווארען דורך דער סטאראסטווע איז דער, אז אויב אין פערגאנגענעם בודזשעט-יאהר האט זיך געפונען **א פאזיציע אויף צו שאפען עפעס אנ'אינסטיטוציע** און די אינסטיטוציע איז נישט געשאפען געווארען, קען מעהר נישט אויסגעצאהלט ווערען די פאראיאהריגע סומע, א חוץ מיט דער ערלויבניש פון דער סטאראסטווע. קאנקרעט רעדט זיך איצט וועגן עפענען א נייע תלמוד-תורה אין צענטער פון שטאט, מאכען א יתומים-הויז אין דער שוהל אויף זשעראמסקא 4.

וועגן די דאזיגע פארבעהאלטען איז פארגעקומען א קורצע דיסקוסיע און ס'איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו דער סטאראסטווע מיט אויפקלערונגען און בעטען צו ענדערן די דאזיגע פארבעהאלטען. ס'וועט אויך אנגעוויזן ווערען, אז דער קהלה-ראט האט אנגענומען א בעשלוס אז די סובסידיעס פון איין יאהר אויב זיי ווערען נישט אויסגעצאהלט אין בודזשעט-יאהר, דארפען זיי אויסגעצאהלט ווערען אין די ווייטערדיגע יאהרען.

ווייטער איז גענומען געווארען צו קענטעניש, אז דער שול-קוראטאר האט בעשטעטיגט הער קארמאן אלס לייטער פון דער קהלה'שער תלמוד-תורה.

ווי בעקאנט נעמט שוין די קהלה איבער פ'ן 1 יולי דאס הויז אויף שענקעוויטשא 26. היות ווי דארט געפינט זיך איצט **דער לאקאל פון דער געזעלשאפט „יעאס"**, האט זיך די לעצטע געווענדעט צו דער קהלה-פערוואלטונג, אז מען זאל זיי ערלויבען צו פערבלייבען אין דער וואוינונג ביז דעם 20 יולי. ס'איז בעשלאסען געווארען, אז אויב ס'וועלען נישט זיין קיין יורידישע שטערונגען זאל די ערלויבניש געגעבען ווערען.

דער פעראייניגטער קאמיטעט פארן יודישען וועלט-קאנגרעס האט זיך געווענדעט צו דער קהלה-פערוואלטונג צו אסיגנירען א געוויסע סומע אויף די אויסגאבען פון יודישען וועלט-קאנגרעס. ס'איז בעשלאסען געווארען אפצוווארפען די ווענדונג צוליב דעם וואס די קהלה האט בשעתו זיך נעהאט אפגעזאגט אנטיילצונעמען אין וועלט-קאנגרעס.

ס'איז דאן בעטראכט געווארען די ווענדונג פון דער ווארשאווער קהלה - פערוואלטונג **וועגען ארגאניזירען אין לאדז די הילפס-אקציע פאר די געליטענע יודען אין מינסק-מאזאוויעצק.**

ס'איז בעשלאסען געווארען צו פערוואנדלען דעם הילפסקאמיטעט פאר די יודען אין פשיטיק, וועלכער ענדיגט שוין די ארבייט, און א קאמיטעט פון די יודען אין מינסק-מאזאוויעצק ביי דער קהלה. די קהלה-פערוואלטונג האט צו דיזם צוועק אסיגנירט 200 זלאטים.

דאן זענען אנגענומען געווארען די בעריכטען פון דער פינאנץ-קאמיסיע, סאציאלע הילפס-קאמיסיע און בית-החיים-קאמיסיע. בוים בעריכט פון דער בית-החיים - קאמיסיע האט זיך ארויסגעשטעלט, אז איינער פון די מצבה-קריצערס האט **געשטעלט א מצבה אויף א קבר אהן צו ערלעדיגען די פארמאליטעטען אין דער קהלה - קאנצעלאריע** און אהן אנ'אפצאהל. צוליב דעם איז בעשלאסען געווארען אונטערצונעהמען א שטרענגע אויספארשונג וועגען דעם ענין, פערווערן דעם שולדיגען מצבה-קריצער צו שטעלען מצבות אויפ'ן בית-עלמין, פערווערן אלע מצבה-קריצער צו ערלעדיגען די פארמאליטעטען אין דער קהלה-קאנצעלאריע וועגען א מצבה, און נישט ערטיילען זיי קיין שום אינפארמאציעס.

דאן איז בעטראכט געווארען דער ענין פון עפענען **דאס קהלה'שע יתומים-הויז.**

ס'איז גענומען געווארען צו קענטעניש, אז דער רעמאנט און די אינוועסטיציעס זענען שוין פערטיג. דאס יתומים-הויז וועט זיין בלויז פאר יונגלעך און וועט געעפענט ווערען שוין די צווייטע וואך. די פייערליכע ערעפנונג פון ערשטען קהלה'שען יתומים הויז וועט פארקומען נאך די זומערפעריען. די קאמיסיע פארן יתומים-הויז מיט פרעזעס מינצבערג בראש דארפען רעאליזירען די ערעפנונג.

דאן איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען צו דער סטאראסטווע וועגען ערלויבען אויסצוניצען די סומעס פון די פריהערדיגע בודזשעטען אויף צו עפענען די צווייטע קהלה'שע תלמוד-תורה אין אייגענעם בנין פון דער קהלה אויף שענקעוויטשא 26. צו דעם צוועק איז געוועהלט געווארען א קאמיסיע פון די דאזארעס פליוואצקי, שוויאטלאווסקי, וואידיסלאווסקי און ראזענבלום בראש מיט פרעזעס מינצבערג.

צוליב דער פעריען-צייט וועלן פארלויפיג קיין זיצונגען פון דער פערוואלטונג נישט פארקומען און דאס פרעזידיום איז בעפולמעכטיגט געווארען צו ערלעדיגען אלע ענינים אויף די רעכט פון דער פערוואלטונג.

הכנות צו די שטאט-ראט-וואהלען אין לאדז

די זעלבע וואהל-קרייזען. — די יודישע שאנסען. — יודען אין די וואהל-קאמיסיעס. — דאס צוגרייטען פון די וועהלער-רשימות

נאכדעם ווי ס'זענען שוין בעשטימט געווארען די פארזיצערס און וויצע-פארזיצערס פון די 10 וואהל-קרייזען, זענען אויך בעשטימט געווארען די מיטגלידער אין די קאמיסיעס און זייערע פערטרעטער. 2 מיטגלידער אין יעדער קרייז-קאמיסיע און 2 פערטרעטער נאמינירט דער ה' וואיעוואדע, צוויי אנדערע מיטגלידער אין דער קאמיסיע און צוויי פערטרעטער אין יעדער קרייז-קאמיסיע דעלעגירט דער שטאט-פרעזידענט.

צווישען די פארזיצערס, וויצע-פארזיצערס און 40 מיטגלידער אין די קאמיסיעס איז נישט בעשטימט געווארען קיין איין יוד. דאגעגען צווישען די 40 פערטרעטער פון די קאמיסיע מיטגלידער זענען נאמינירט געווארען 4 יודען. אין ניינטען וואהל-קרייז די ה"ה ד"ר יעזשי ראזענבלאט און פישעל ליבערמאן, אין צעהנטען וואהל-קרייז ד"ר סטאניסלאוו הורוויטש און ארוו. זיגמונט מענקעס.

אין די וואהל-קרייזען זענען כמעט נישט געמאכט געווארען קיין שום ענדערונגען, אזוי אז די אזוי-גערופענע יודישע וואהל-קרייזען זענען דער ניינטער און דער צעהנטער. בעת די לעצטע וואהלען אין מאי 1934 האבען יודען בעקומען מאנדאטען: אין צווייטען קרייז — 2, אין זיבעטען — 1, אין ניינטען — 5 און אין צעהנטען 6, און דאס מאל זענען לויט דער וואהל-געאגראפיע די שאנסען פון די יודען נאר אין צווייטען, זיבעטען און הויפטזעכליך אין ניינטען און צעהנטען קרייז.

אין צוזאמענהאנג מיט די פערעפענטליכטע וואהלען אויפ'ן 27-טען סעפטעמבער האבען זיך שוין אנגעהויבען די ערשטע צוגרייטונגס-ארבייטען.

מארגען קומט שוין פאר די ערשטע זיצונג פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע מיט'ן אנטייל פון די מיטגלידער פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע און פון די קרייז-קאמיסיעס. די זיצונג וועט פארקומען אונטערן פארזיץ פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע ריכטער וועטשילע אין לאקאל פון דער הויפט-קאמיסיע, פאמארסקא 16.

אויף דער ערשטער זיצונג פון דער וואהל-קאמיסיע וועט אויסגעארבייט ווערען דער קאלענדאר פון די וואהלען און די טעכנישע צוגרייטונגען.

דאס פערטיג מאכען די וועהלער רשימות וועט זיך אנהויבען אין דער צווייטער העלפט פון חודש יולי. צו דעם צוועק וועט אנגאזשירט ווערען א ספעציעלער פערזאנאל.

דערווייל וועט אין דער עווידענץ - אפטיילונג ביי דער שטאט-פערוואלטונג געבראכט ווערען אין ארדנונג די בעפעלקערונגס - עווידענץ.

די וועהלער-רשימות וועלען אויסגעלעגט ווערען צום קאנטראלירען ערשט סוף יולי. דערווייל איז דער וואהל-רעפעראט ביי דער שטאט-פערוואלטונג בעשעפטיגט מיט אויסזוכען לאקאלען פאר די 203 וואהל-אבוואדען. אלס לייטער פון וואהל-רעפעראט ביי דער שטאט-פערוואלטונג איז בעשטימט געווארען דיר. קאלינאווסקי, אלס פערטרעטער דער לייטער פון דער עווידענץ-אפטיילונג נאטש. וויסאצקי.

KINO TEATR MIRAŻ

אנהויב 4 א זייגער נאכמ.

היינט און פאלגענדע טעג!

SHIRLEY TEMPLE

אין פרעהליכען פילם

„אונזער זונעלע"

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" — דירעקציע: — דוד צעלמייסטער.

שוין מיטוואך, ד. 1 יולי הויבט אן זיינע גאסטשפילן דער יודישער „שעוואליער"

פסח'קע בורשטיין

אין דער אמעריקאנער אפערעטע א. נ.

„דער בלאנדער ציגיינער"

בילעטן שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

יונגע מיידלעך מיט שטימען, וואס קאנען טאנצען, קענען זיך מעלדען היינט אין דער קאנצעלאריע פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי".

ווער ווייס עפיס וועגן דער 5-יעהריגער ביילה ראזענבלום

וועלכע איז פערשוואונדען געווארען דאנערשטאג אוועגד

לייבעל ראזענבלום איז דאנערשטאג פארנאכט געקומען מיט זיינע 2 קינדער, דעם 7-יאהריגען טביה און 5-יעהריגער ביילה פון פיעטרקאוו קיין לאדז. ווען ער האט זיך אפגעשטעלט מיט זיינס א בעקאנטען אויף זאווארזקא גאס זענען איהם ביידע קינדער נעלם געווארען אונטער דער האנד. דער פאטער האט די קינדער געזוכט א גאנצען אוועגד אבער נישט געפינען, דערווייל זענען די פערבלאנדזשעטע קינדער אפגעפיהרט געווארען אין 5-טען קאמיסאריאט אויף פילסודסקעגא 38. די קינדער האבען נישט געוואוסט אויפצוגעבען קיין אדרעס אין לאדז, ווייל זיי זענען נאר וואס געקומען פון פיעטרקאוו און נישט געוואוסט וואו זייער פאטער געפינט זיך, דאס יונגעלע האט נאר געקענט דעם נאמען פון זיין זיידען אין לאדז, צוליב דעם איז א פשדאוואניק צוזאמען מיט דעם יונגעלע פרייטאג אינדערפריה אוועק אין דער קהלה און דורך דער עווידענץ-אפטיילונג האט מען זיך דערוואוסט וועגן אדרעס פון דעם זיידען וואו דאס יונגעל איז אפגעפיהרט געווארען אין דער צייט אבער, ווען דער פשדאוואניק איז אוועק מיט דעם יונגעלע אין דער קהלה, איז די 5-יעהריגע ביילה ארויס פון לאקאל פון קאמיסאריאט און ביז איצט איז יעדע שפור פון איהר פערשוואונדען געווארען. ס'איז א מיידעלע אין א גראנאטענעם מאנטעל, מיט ברוינע סאנדאלען, ווער עס ווייסט עפעס וועגען דעם קינד ווערט געבעטען מיטצוטיילען צו הערשל קוויטש פראנטישקאנער 20 פאר ראזענבלום.

קייז ארץ-ישראל

גרופענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.

ים-אויספליגל לאנדאו-אמסטערדאם
דעם 7/7-16/7 פון 210 ז.

„פיארדי—נארוועגי"
דעם 19/7-30/7 פון 330 ז.

אויסלענדישע הנחה-און קורצייט-פעסער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען.

אינפארמאציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

דער ים-יום-טוב אין לאדז

די פייערליכקייטען צוליב דעם יום-טוב פון ים האבען זיך אנגעהויבען נאך עהרענעכטען אין אוועגד, די ארקעסטערס האבען געשפילט א צאפ-שטיק, דאן האבען די אויטאר-שיפען אדורכגעפליט איבער די גאסען.

נעכטען 10 א זייגער אינדערפריה איז פארגעקומען א פייערליכע תפילה אין דער קאטעדרע, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענומען פארשטעהער פון דער מלוכה-מאכט, זעלבסטפערוואלטונג, מיליטער, פיל געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, פייערלעשער א. אז. וו.

נאך דער תפילה איז ארויפגעלעגט געווארען א קראנץ אויף דער פליטע פון אונבעקאנטען זעלנער, שפעטער האבען די אויטאר-שיפען דעפילירט איבער די גאסען.

אלע בנינים זענען געווען דעקארירט מיט נאציאנאלע פעהנער, אויף די גאסען איז פארגעקומען א זאמלונג פאר'ן פאנד פון ים-בעשיצונג.

פערסם'ט מיט יאגעדעס

(א) אין דארף פארזשניעוויצע, לאדזער קרייז האבען זיך פערסם'ט מיט ווילדע יאגעדעס די דארט וואוינענדע אויף זומער-וואוינונג די 39-יאהריגע סטעפאניא קאסטושעווסקא און איהר 6 יאהריגע טעכטערל זאפיא.

עס איז זיי ערטיילט געווארען מעדיצינישע הילף, און דאס קינד איז אוועקגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

פון „בני-ציון" אין גייערס ראיאן

די ציוניסטישע אבטיילונג „בני-ציון" אויף גייערס ראיאן איז לעצטענס צוגעטראטען צו א ברייטע אויפקלערונגס-ארבייט צווישען די נאציאנאלע קרייזען אין דארטיגען ראיאן.

אין צוזאמענהאנג דערמיט קומט פאר היינט 5 נאכמיטאג אין לאקאל פון „בני-ציון" (רזגאווסקא 7) א פערזאמלונג פון מיטגלידער און סימפאטיקער אויף דער פערזאמלונג וועט ה' דר. א. ראזענבלאט האלטען א רעפעראט וועגען דער איצטיגער לאגע אין ארץ-ישראל.

שטענדיגער לעזער № 101

די ידיעה, וואס איז געווען אין פאריגען מאנטאג-דיגען נומער פון אונזער צייטונג, אז א סחורות חוב ווערט פערעלטערט נאך 2 יאהר איז גוגע בלויז דעם פאל. ווען ס'האנדעלט זיך וועגען אנ'אפענעם חוב.

קוים איז פערהאן אויף א חוב פאר סחורה א וועקסעל, אדער א וויראק האט שוין דער כלל נישט קיין אנווענדונג.

א מבולאטאריום
ביים פעראיין „לינת משמורים"
פילסודסקעגא 21, טעל. 242-55
איז טעטיג פון 10 פריה ביז 4 נאכמיטאג.
עס נעמען אן
דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען,
ווי אויך וויזיטען אין דער שטאט, ס'ווערט אנגענומען אלע זעמטליכע אנאליזען.
דענטיסטישער גאבינעט איז טעטיג א גאנצען טאג.
די פערוואלטונג.

פּאַרק העלענאָוו

היינט, מאָנטאָג, 8.30 אָוונט
גרויסער קאָנצערט
פון דער אומפערגלייכליכער זינגערין,
רוזה פון דער יודישער עסטראַדע

לאָלאַ פּאַלמאָ

אין איהר פּער שירענאַרטיגען פּראָגראַם.

איינטריט אין פּאַרק 2 נאָכמ., פון 3 א זייגער נאָכמ. קאָנצערט פון סימפאָנישען אָרקעסטער. איינטריטס-בילעטען צום פּרייז פון 80 גר. און אין פּאַרפּערקויף צום פּרייז פון 54 גר. פּערקויפט די קאַסע פון פילהאַרמאָניע, טערקישע צוקערניע פּיעטריקאָווער 12 ווי אויך די קאַסע פון פּאַרק העלענאָוו.

חברה קדישא האָבען פערמשכנט א לעבעדיגען מת

אויף זיין חשבון זיך געמאַכט א סעודה'לע. — די שמחה איז אָבער זיי באַקעם אויסגעפאַלען

אין שטעטעל א. איז שוין פון קדמונים איינגעפיהרט, אַז אין צווייטען טאָג שבועות פייערט די אָרטיגע חברה קדישא איהר „קאָרפּאָראַציע" יום-טוב.

קיין כסף אויף משקה איז געוויינליך קיינמאָל אין קאַסע נישט געווען. נאָר ס'האָט זיך שוין אַלע מאָל אַזוי געפיהרט אַז מ'האָט פערזעצט אין אַנ'אכסניה א פּעטען העכט, דעם עלצטען און רייכסטען גביר פון שטעטעל, און אויף זיין חשבון האָט מען בעקומען צו פּוסה'נען.

היי יאָהר לעבען אָבער איבער די א-ער יודען א ביטערע צייט, די נעכטיגע גבירים זענען היינט געוואָרען קבצנים, האָט זיך טאַקע נישט געפונען אין שטעטעל קיין איין קאַנדידאַט אויף א מת אויף וועמענס חשבון די אָרטיגע שענקער זאָלען וועלען קרעדיטירען א ביסעל משקה.

די א-ער חברה קדישא האָט זיך דעריבער דאָס מאָל געפונען אין א שווערע פערלעגענהייט, ס'האָט שוין געהאַלטען דערביי, אַז די בעגראַבעבריתא זאָל ברעכען איהר העריליכע זויף-טראַדיציע און רעזיגנירען פון דער יעהרליכער סעודה.

אין דער לעצטער מינוט האָט זיך דער רש"ע מרהם געוועזען אויף די פערצווייפעלטע חבר"ה-קדישא יודען פון שטעטעל א. און זיי האָבען זיך דערמאָנט אַז ס'איז נאָך פאַראַן אין דעם קבוץ א יוד א זקן, וועלכער בעקומט פון צייט צו צייט צוגעשיקט פון אַמעריקאַנער קרובים א פּאָר דאָלאַרען און אַט דעם „מאַגנאַט" האָבען זיי געפּרובט צו פערזעצען.

איבער אַלע שטעטעלדיגע אכסניות האָבען זיך גלייך געלאָזט די גבאים מיט דער „מציאה", ענדליך האָט זיך געפונען איין שענקער, וועלכער האָט איינגעוויליגט אויסצובאָרגען אויף דעם „פאַנד"

(זעלטענער פּראָצעס)

א ביסעל משקה און א פּאָר געבראָטענע קאַטשקעלעך.

דאָס קברות-געזינדעל האָט געפראַוועט די שמחה האַלבוועגס ליימיש און זענען געווען איבערגליקליך, וואָס די טראַדיציע זייערע איז אויך דאָס מאָל, אין דער צייט פון שאַרפען קריזיס, נישט געבראָכען געוואָרען.

לאַנג האָט אָבער זייער פרייד נישט געדויערט.

דער יוד, אויף וועמענס קאָנטאָ זיי האָבען זיך געלאָזט וואוילזיין, איז גראָד געווען פון דעם טיפּ מענשען, וועלכע ציטערן שרעקליך פאַר'ן טויט: דערוויסענדיג זיך, אַז די חברה קדישא האָט איהם פערזעצט אין שענק און אויפ'ן חשבון פון פליקבעלד פאַר זיין צוקונפטיגע גבירה — האָבען זיי זיך שוין אָנגעכּוסה'ט, האָט ער געמיינט. אַז אַט שוין צוליב דעם אַליין שטאַרבט ער, איז ער דעריבער אַריינגעפאַלען אין א מורא'דיגען גרימצאָרן און אַנימאָל זיך אויפגעהויבען צוזאַמען מיט דעם ווייב און קינדער און אַנדערע קרובים און אַוועק צום גבאי און שפּעטער צו די איבעריגע בני פון דער חברה-קדישא און זיי אָנגעשפּילט אַזאַ חתונה, אַז מ'האָט זיך שיער נישט מיט די דערמאָנטע חברה-קדישא-יודען אַליין געדאַרפט מתעסק זיין.

דערמיט האָט זיך אָבער די געשיכטע פון היי-יעהריגען טראַדיציאָנעלען באַל פון די א-ער חברה-קדישה נאָך נישט געענדיגט.

דער שענקער, וועלכער האָט פינאַנסירט דעם „משא ומתן", איז דערווייל געוואָויר געוואָרען, אַז דאָס „משכן" האָט א גאָר קנאַפּען ווערט, אַז קיינער פון די א-ער בעלי אכסניה'ס האָט דעריוף אפילו קיין לעק בראָנפען נישט געוואָלט באָרגען און אַז בלויז ער אַליין איז נעבעך געווען דער איינציגער פּרייער אין שטעטעל, וואָס האָט געמאַכט אַזאַ פויל עסק.

האָט אין איהם די מעשה געבראָכען. איז ער מיט זיין בני בית אַוועק צו די ראש המדברים פון דער חברה-קדישא און געפאָדערט אולטימאַטיוו, אַז מ'זאָל איהם תיכף משלמ'ען דעם חשבון.

צוליב טעכנישע טעמים איז אָבער די חברה-קדישא נישט ביכולת געווען נאָכצוקומען דער פאָדערונג פון שענקער. האָט דער לעצטער לאַנג נישט געחכמעט און אויפגעהויבען די ידיים און געמאַכט אָפּשלאָגען זיך דעם קרן מיט'ן פּוח אַזוי, אַז פון זייער בינדעל ביינער, ביסעל שויבען און גראַמעס איז קוים א זכר איבערגעבליבען.

ווענען ביידע אָרגאַנען זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען פּאָליציי'אישע פּראָטאָקאָלען אַזוי אַז דאָס א-ער געריכט וועט זיך בקרוב מוזען מתעסק זיין מיט די א-ער מתעסקים.

ארגוס.

פּאָזיטיוו לעצטער טאָג!

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי"
ציגעל - גאַס 27. טעל. 112-25.
דיר.: דוד צעלמייסטער.

פּאָזיטיוו לעצטער טאָג!

לעצטע גאַסטשפּילען פון טעאַטער

„אַראַראַט"

קינסטל. אָנפ.: מ. בראָדערזאָן.

אין געזעגענונגס-פּראָגראַם א. נ.

חסידיש, נגידיש, ממזריש

היינט, מאָנטאָג, 9.15 אָוונט

מאָרגן, דינסטאָג, 9.15 אָוונט
געזעגענונגס-פאָרשטעלונג

פּרייזען:
פון 54 גר. ביז 2 זל.

דאָס נייע בוך

זי שפּילט ווייטער

פּיעסע אין 3 אַקטען, 4 בילדער
— פון —
ח. י. בזשוסטאָווסקי
צו בעקומען אין דער אַדמיניסטר. פון „נייעם פאָלקסבלאַט", פּיעטריקאָווער 21.

גוט מאָרגען!

מ'לערנט מיט אונז בלק...

די היינטיגע וואָך געהט די סדרה בלק.

אַמאָל האָט מען נאָר איין וואָך אין יאָהר מיט אונז געלערנט בלק. איצט לערנט מען מיט אונז בלק א גאַנץ יאָהר.

און ווער זענען עס די לומדים, וואָס לערנען מיט אונז בלק? אָך און וועה צו אונז, ווער אונזערע לומדים זענען!.. ווער עס זענען אונזערע בלק־לערנערס... א געמטיגער פּענזעל־שמירער, וואָס היינט א פאָלקס־פערפיהרער, און לערנט מיט יודען בלק...

די שנדעקישע סטודענטען אין די אוניווערזיטעטען, לערנען נישט מעדיצין און יורי, נאָר מיט יודישע סטודענטען בלק...

אויף די מערק, טראָטואַרן נישט די „קופּצים" ווענען לייזען א פּאָר זלאָטים, נאָר ווי אַזוי צו לערנען מיט די יודישע טאָרג־שטייערס בלק.

אין סיים טראַכט מען אַריין א גזירה־פּראָיעקט אָפּצושאַפען די יודישע שחיטה, און מ'לערנט מיט יודען בלק.

זענען מיר געווען געשפּאַנט צו הערען א טרייסט וואָרט, הערען מיר נאָר „אַוושעם" — געלערנט מיט אונז בלק...

יעדער, ווער עס פיהלט זיך „געזונד אין די פיס" אומעטום און ביי יעדער געלעגענהייט לערנט מען מיט אונז בלק.

וואָס דאַרפט איהר מעהר? אפילו אין ארץ־ישראל; אין ארץ ישראל קעמפט די מאַנדאַט־מאַכט מיט די אראַבער און מיט די יודען לערנט זי בלק.

אַמאָל האָט מען איין וואָך אין יאָהר געלערנט בלק, איצט לערנט מען מיט אונז בלק א גאַנץ יאָהר.

אַב—נעק

אויספלוגען קיין
יוגאָסלאַוויען,
רומעניען,
בולגאַריען,
טערקיי

מיט דער מעגליכקייט צו פאַרקירצען אָדער פערלענגערן דעם אויפענטהאַלט.

אינדיווידועלע ריטשאַלטען
אין טשעכאָסלאָוואַקיי, עסטרייך, יוגאָסלאַוויען און רומעניען.

פּערקויף פון קאָמפּענסאַציע־אַקרעדיטיוון.

„אָרביס" פּיעטריק. 18,
טעל. 249-40.

ר. איזראַעל

אויסגעליטערטע נשמות

סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

62

— געגוג ברודערל דיר דאָ צו זיצען — האָט זאַוואַדזקי געזאָגט — קום, מיר וועלען געהען.

מאַריאַן האָט שוין גאָרנישט פערשטאַנען. ער רעדט דאָך נאָר פאַר דער טובה פון זאַוואַדזקי'ן, ער וויל דאָך אַרויסבעקומען געלד פאַר איהם, צום סוף קומט ער גאָר און נעהמט איהם אַוועק פון דאַנען.

סאַניע איז געווען דאַנקבאַר פעליקס'ן, וואָס ער נעהמט פון דאַנען אַוועק אזשעלאַווסקי'ן. דער סקאַנדאַל איז דאָך געהאָנגען אין דער לופט און האָט יעדע מינוט געקענט אויסברעכען.

מאַריאַן האָט זיך אויפגעשטעלט און אַרויסגעבראָמט ווי אַ משוגענער:

— איך וועל זיך נאָך אָפּרעכענען מיט אייך. איהר וועט מיך נאָך געדענקען.

מיט די דאָזיגע ווערטער איז ער צוזאַמען מיט פעליקס'ן אַוועק פון לאָקאַל.

— וואָס איך האָב מורא פאַר איהם, זאָל אַריין אין אַ משוגענעם הונד, — האָט ראַווסקי געזאָגט, וועלענדיג בערוהיגען סאַניען.

— איהר קענט איהם נישט — האָט סאַניע געזאָגט. — דאָס איז אַ געפעהרליכער פערשוין. דאָס, אויף וואָס ער איז פעהיג, איז נישט פעהיג דער גרעסטער אויסוואורף.

— וועניג אויסוואורפען דרעהען זיך אַרום אויף דער וועלט? זען מ'זאָל פאַר יעדען פון זיי וועלען מורא האָבען...

— אַנדערע געהען אונז נישט אָן. מיר קומען נישט אין קיין דירעקטער בעריהרונג מיט זיי.

— נעהמט אייך נישט איבער דערמיט, דאָס ליגט נישט אין אייער כאַראַקטער און נישט אין מיין כאַראַקטער. מיר וועלען זיך אַן עצה געבען מיט איהם, מיטאָר נישט פערלירען די האָפנונג און נישט רעזיגנירען פון אַנ'אָנגעהויבענער אַקציע.

— ווען רעזיגנירען קען קיין רייד נישט זיין, מיר מוזען אָבער זיין זעהר פאָרזיכטיג מיט דעם דאָזיגען פערשוין.

— פאָרזיכטיגקייט קען קיינמאָל נישט קאַליע מאַכען — האָט ראַווסקי געענטפערט.

קאַפּיטעל 13

אזשעלאַווסקי שאַפט זיך געלד

מאַריאַן איז צוריקגעפאָהרען אין שטעטעל אַריין. ער איז געווען אין אַ זעהר געפעהרליכער לאַגע. ס'איז איהם געווען אַלץ איינס, ער האָט געפיהלט, ווי די פעטליע פערציהט זיך אַלץ ענגער אַרום זיין האַלז. ער מוז ריזיקירען. ער האָט נישט וואָס צו פערלירען. ער מוז עפּעס אַזעלכעס אונטערנעהמען וואָס זאָל איהם אָפּראַטעווע פון דער לאַגע אָדער ער וועט אַדורכפאַלען. וואָס קען שוין זיין ערגער ווי די לאַגע, אין וועלכער ער געפינט זיך איצט. אויב ער וועט נישט שאַפען וואָס שנעלער קיין געלד פאַר זאַוואַדזקי'ן, איז ער פערלוירען. פעליקס וועט לענגער נישט וואַרטען. ער וועט איהם פערראַטען און דעמאָלט איז ער דאָך פערלוירען אויף שטענדיג. אַ נייע אונטערנעהמונג קען ביי אַביסעלע גליק איהם איינגאַנצען אָפּראַטעווען. סוף־כל־סוף האָט ער זיך דערויף דעצידירט. ער מוז אַ סוף מאַכען צו זיין אומבעקוועמער לאַגע. ער איז אַוועק צום טייך און דאָרט אויפגעזוכט יאַן דעם פישער.

— גוט מאָרגען, יאַנעק — האָט ער זיך געווענדעט צו דעם פויער.

— גוט מאָרגען, הוי־וואוילגעבוירענער פּריץ

— האָט יאַנעק געענטפערט, אַראָפּגעהמענדיג דאָס היטעל און פערנויגענדיג זיך ביז צו דער ערד.

— וואָס מאַכסט דו יאַנעק, פערדינסט עפּעס געלד?

— מיר פערדינען נישט קיין געלד און דאַרפען נישט קיין געלד. מיר וועלען שוין אַזוי אויסלעבען אונזערע פאַר יאָהר.

— דאָס איז נישט גוט. מ'דאַרף גאָר שטרעבען צו האָבען געלד, און דאַן קומט עס שוין אַליין.

— פּאַניע דזשעדזשיצו, איך ווייס אפילו נישט ווי אַזוי משטרעבט דערצו. איך פיהל נישט קיין נויטיגקייט דערין. איך בין נאַריש דערצו.

— דו ביזט נאַריש, וואָס דו רעדסט אַזוי. איך וויל דיר געבען צו פערדינען פיל געלד, אויב דו וועסט נאָר וועלען.

יאַן איז געווען איינגאַנצען צוחושט. ער האָט נישט פערשטאַנען, וואָס דער פּריץ פערלאַנגט פון איהם און וועגען וואָס ער רעדט מיט איהם.

— כ'מוז אייך זאָגען דעם אמת, פּאַניע דזשעדזשיצו, איהר רעדט מיט מיר אַזוי קלוג, אַז איך פערשטעה גאָרנישט.

— באַלד וועסטו מיך פערשטעהן, יאַן, איך מיין דיין טובה. דו האָסט שווער און עהרליך געאַרבייט דיין גאַנץ לעבען און דו מוזט דערפאַר בעפרידיגט ווערען. דאָס קומט דיר, האָסט עס פערדינט. און כדי צו געווינען מיטאַמאָל דעם צוטרוי פון יאַנען, האָט מאַריאַן אַרויסגענומען פון פאָרטפעל אַ באַנקנאָט פון 20 זל. און אַריינגעשטופּט יאַנען אין האַנד אַריין.

יאַן האָט נישט געוואָלט נעהמען. ער האָט זיך גאָרנישט געקענט אָריענטירען, וואָס מען וויל מיט איהם מאַכען. ער האָט פשוט מורא געהאַט פאַר דעם פּריץ, וועלכער איז עפּעס מיטאַמאָל אַזוי גוט געוואָרען צו איהם. ער האָט קיינמאָל נישט געהאַט דעם יונגען פּריץ. זייט ער איז געקומען פון פּויזען אין שטעטעל אַריין, איז אין גוט געוואָרען גאַנץ אַנדערש ווי ס'איז געווען. דאָס איז נישט געווען נאָר בנוגע יאַנען, וועלכער איז ספּעציעל נישט געווען אָפּהענגיג אין הויף,

אָבער אויך בנוגע די פּאַראָבקעס, וועלכע האָבען געאַרבייט ביים פּריץ אַליין. פאַר דעם קומען פון יונגען פּריץ, ווי שווער די אַרבייטער זאָלען נישט האָרעווען, ווי ווייניג זיי זאָלען נישט פערדינען, האָט מען זיי בעהאַנדעלט ווי מענשען. דער פּריץ באַרטקאָווסקי האָט געהאַט זיינע פעסטע פּרינציפּען, פון וועלכע ער איז קיינמאָל נישט אָפּגעטרעטען. איינער פון באַרטקאָווסקי'ס פּרינציפּען איז געווען, אַז דער פּאַראָבעק איז אויך אַ מענש און מ'טאָר איהם נישט האַלטען ווי אַ שקלאַף. דעם דאָזיגען שטאַנדפּונקט האָט ע' אויך זיך בעמיהט, אַז ער זאָל אָנגעווענדעט ווערען דורך זיינע אויפזעהער און עלטערע בעאַמטע, שוין נ'שט גערעדט וועגען זיין איינציגער טאָכטער מאַרילאַ, וועלכע איז פון דער נאַטור אויס געווען אַ גוטע און באַרמהערציגע.

אָבער מיט'ן מאָמענט ווען מאַרילאַ האָט חתונה געהאַט מיט מאַריאַנען, וועלכער האָט געשטאַמט פון הויכען שלאַכטשיצקע יחוס, האָט זיך אַלץ געענדערט. מאַריאַן האָט אַנדערש געלערנט אין הויף פון זיין פאָטער אין פּויזנער געגענד, דאָרט איז אַ פּאַראָבעק בעהאַנדעלט געוואָרען ערגער ווי אַ בהמה.

— אַ בהמה קאָסט געלד — האָט דער אַלטער אָזשעלאָווסקי געפלעגט צו זאָגען, — ווען זי פּגרט אַוועק איז פאַראַן אַ שאָדען, אָבער אַ פּאַראָבעק דאָס קאָסט נישט. איז נישט איינער, זענען אויף דעם אָרט פאַראַן צעהן. איבריגענס, האָט דער אַלטער אָזשעלאָווסקי געפלעגט צו זאָגען, איז דאָס פאָלק נאָך צו נאַריש, אַז מען זאָל עס קענען בעהאַנדלען מיט מענשען גלייך. דאָס פאָלק דאַרף אַ בייטש, מיט וועלכער מ'זאָל עס אונטערשמייסען. אַנדערש וועט עס צוהוליעט ווערען און צו דעם דאַרף מען נישט דערלאָזען. און ביים אַלטען אָזשעלאָווסקי האָט מען טאַקע די דאָזיגע מעטאָדע אָנגעוואָנדען. די פּאַראָבקעס, זייערע פרויען, זייערע קינדער זענען פּשוט געשמיסען געוואָרען מיט בייטשען דורך די העכערע און נידריגערע אויפזעהער און נישט איינמאָל האָט די דאָזיגע מלאכה אויסגעפיהרט דער אַלטער אָזשעלאָווסקי אַליין, אָדער זיין צופּיעשטשעטער בן־יחיד מאַריאַן.

(המשך קומט)

די פּראָבע פון „בלאָנדען ציגיינער"

ווערט אין גרויסע פּערנעם געפיהרט דורך דעם גאַסט פסח'קע בורשטיין

דער אמעריקאַנער אָפּערעטען - סטאַר פסח'קע בורשטיין, וועלכער איז נעקומען אויף 15 טעג, האָט בעשלאָסען צו געבען דעם גוטען יודישען טעאַטער־עולם אין לאָדז עטליכע אויפפיהרונגען, וועלכע זאָלען בלייבען אין זכרון פון די צושויער.

דער גאַסט האָט אויסגעקליבען אויף דער ערשטער פּרעמיערע די נייעסטע און שענסטע יודישע אָפּערעטע „דער בלאָנדער ציגיינער", וואו ס'קומט צום אויסדרוק אלץ, וואָס אַן אָפּערעטקע קען נאָר געבען. קודם־כל די מוזיק פון בעקאַנטען מוזיקער און קאָמפּאָזיטאָר רומשינסקי. די גאַנצע אמעריקאַנער מוזיקקריטיק האָט זיך ארויסגעזאָגט, אז די מוזיק פון רומשינסקי'ן צום „בלאָנדען ציגיינער" איז א רעוואָלוציע, וואָס איז שוין לאַנג נישט פאַרצייכענט געוואָרען. די מוזיק איז אונגעהויער מעלאָדיש און די לידער און קופּלעטלעך וועלען זיכער „אריין אין גאַס" און וועלען אומעטום געזונגען ווערען. מיט דעם גרויסען אָרקעסטער אין לאָדז פיהרט אָן דער בעקאַנטער מוזיקער דוד בייגעלמאַן.

שוין נישט גערעדט וועגען דעם טעקסט פון „בלאָנדען ציגיינער", מוז מען צוגעבען, אז דער וויץ אין דער אָפּערעטע איז נישט באַנאַל, אָבער בעשטעהט פון געזונדען קערנדיגען הומאָר, פון וועלכען מ'לאַכט האַרציג ביז צו טרערען, דאַן די סצענעס זענען וואונדערבאַר. די אויסשטעלונג וועט אייך בערשטייגען מיט דעם פּערנעם, אלץ, וואָס איז געווען ביז איצט.

בנוגע דער אויספיהרונג און שפּילען איז איבעריג נאָך צו רעקלאַמירען דעם גאַסטראָלער פסח'קע בורשטיין. דער חאַזיגער שוישפּילער איז א רעקלאַמע פאַר זיך. ס'איז גענוג א פרעג צו טון אימיצען פון די, וועלכע האָבען אמאָל געזעהן שפּילען בורשטיין'ען, אז ער זאָל נישט האָבען קיין ווערטער פון בעגייסטערונג און דעריבער ווילען מיר נישט בעקליינער מאַכען דעם ווערט פון פסח'קע בורשטיין מיט דורכשניטליכע רעקלאַמע - ווערטער.

מ'דאַרף זעהען און הערען פסח'קע בורשטיין, כדי מ'זאָל מודה זיין, אז די יודישע אָפּערעטע האָט נאָך איהר היכען פּלאַץ אין יודישען טעאַטער, דאַרף נאָר געפּלעגט ווערען און צוגעטראָגען ווערען דעם יודישען עולם.

מיר זענען זיכער, אז פסח'קע בורשטיין מיט זיין שוישפּילערישע קראַפט, הומאָר, זינגען און טאַנצען וועט אונז בעשטעטיגען אלץ, וואָס מען רעדט וועגען איהם און וואָס מען ערוואַרט פון איהם. ער וועט זיך נעהמען צוהילף זיין אויסגעצייכנעטען אַנסאַמבל.

—*X*—

א פּאָסט־נאַטשאַלניק מיט דער פּאַני נאַטשאַלניקאָווע אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק

פאַר קאָמבינירען מיט איבערגעוויזענע געלד

דער בלוטאָווער פּאָסט־נאַטשאַלניק איגנאַצי יאַטקאָווסקי איז געווען א גוי, א ניצרך. די קאַרגע פּענסיע האָט איהם קוים געלאַנגט אויף א זונטאָגדיגער האַלבקע, פון וואַנען נעמט מען אָבער אויף דער איבעריגער זאַקאַנסקע?

איז ער בעפאַלען אויף אַ קלוגע המצאה, ווען ס'איז אָנגעקומען פון וואַרשע יעדען חודש רענטע פאַר די דאָרטיגע עמעריטען און אינוואַלידען, האָט ער זיי אויסגעצאָהלט א טייל און די רעשט אַראָפּגעלאָזט צו זיך אין קעשענע.

בכדי דער ענין זאָל גלאַטיק דורכגיין, האָט ער דעם עולם ערקלערט, אַז אין קאַסע פעהלט גראָד אויס געלד און דעריבער איז ער גרייט אויפ'ן בעטראַף אויסצושטעלען א וועקסעל אדער סתם ארויסצוגעבען א פּאַפּירענע התחייבות.

באין ברירה זענען די פּעטענטען אויפ'ן פאָרשלאַג איינגעגאַנגען.

אין איינציגע פאַלען האָט דער פּקח'דיגער נאַטשאַלניק געמאַכט דאָס עסק נאָך „קליגער", ער האָט פּשוט גענומען זיין אשה, די פּאַני נאַטשאַלניקאָווע העלפען און איהר געהייסען קוויטירען די אָנגעקומענע געלד־אָנווייזונגען אין נאָמען פון די אַדרעסאַטען.

די קונץ האָט זיך אזוי געקאָלערט ביזן 13. מאַי (נישט אומזיסט האַלטען גויים דעם 13־טען פאַר א שלימזלדיגען טאָג). 1933 דעמאָל איז גראָד אַראָבגעקומען א רעווידענט פון דער וואַרשעווער דירעקציע און ער האָט די בראָך באַלד ענטדעקט.

ס'האָט געפעהלט אין דער קאַסע א שיינע מטבעה.

מ'האָט דאָס אורושאַנדאַווע פּאַרפאָלק צוגעצויגען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט און ערשט איצט איז זייער פּראָצעס פאָרגעקומען אין היגען קריידגעריכט.

דער סאַמאָראַדנע עקס־נאַטשאַלניק האָט געטענהט אַז זיינע קינדער, עלטערן און געשוויסטער זענען פּלוצלינג קראַנק געוואָרען און ער האָט זיי געמוזט ראַטעווען, ער האָט נישט בגולה חלילה דעם סקאַרב, נאָר גענומען גמילות־חסד'לעך ביי די קליענטען, טא וואָס איז די עוולה.

די פּאַני נאַטשאַלניקאָווע ווידער האָט זיך פאַרענטפערט, אַז זי ווייסט נישט פון קיין שום קונצען, זי האָט בכלל לאַנגע האָר און א קורצען שכל. אז אַ מאַן הייסט, מוז א ווייב פאָלגען.

די תירוצים האָבען אפילו די ריכטער נישט אזוי שטאַרק איבערצייגט, א בעווייז, אז ער, דער נאַטשאַלניק איגנאַצי יאַשקאָווסקי האָט בעקומען א יאָהר תפיסה (געדראָהט האָט איהם 5 יאָהר), זיין ווייב, די נאַטשאַלניקאָווע 3 חדשים, מיט אַן אָפּלייג פון פּסק־דין. פאַרטיידיגט האָט אדוו. לעאָן בוים.

פּלאַנמעסיגע ארבייט פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער פערבאַנד אין פּוילען

ערשטע זיצונג פון צ.ק. אין קראָקא

זונטאַג דעם 21טען איז אין קראָקא פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פון ניי־געוועהלטען צענטראַל קאָמיטעט פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פערבאַנד אין פּוילען צוזאַמען מיט דער עקזעקוטיווע. די זיצונג איז פאָרגעקומען אין פּרעכטיגען לאָקאַל פון דער אָרטיגער האַנדווערקער - צענטראַלע וואָס פאַרמאָגט אַן אייגענעם 3־שטאָקיגען בנין. נאָכדעם ווי עס איז אלס פּרעזעס פון צ.ק. אויסגעקליבען געוואָרען ה' פישער (פון קראָקע) 4 וויצע־פּרעזעסען פון צ. ק. גלאַצער און קאָפּשטיקער פון וואַרשע. ווידער—ביאַליסטאָק און אינזש. בעקער—לובלין און אלס סעקרעטאַר—ה' מישלניצקי (ביאַליסטאָק) איז אָנגענומען געוואָרען דער רעגולאַמין פון דער עקזעקוטיווע אין צ. ק.

דאַן האָט דער פּאָרזיצער פון דער עקזעקוטיווע אדוו. יוסף ווייצמאַן, געהאַלטען זיין פּראָגראַם־רעדע אַרומרעדענדיג אלע געביטען פון דער בעפאָרשטעהענדיגער טעטיגקייט. האַלבמאַן—וואַרשא, האָט אָפּגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער עקזעקוטיווע פאַר דער צייט פון קאָנגרעס ביז איצט און ה' בורשטיין האָט אָפּגעגעבען א קאַסע־בעריכט. נאָך אדוו. ווייצמאַנ'ס עקספּאָזע האָט זיך אַנטוויקעלט א זאַכליכע דיסקוסיע און ס'זענען אָנגענומען געוואָרען א גאַנצע רייה רעזאָלוציעס, צווישען וועלכע עס געפינט זיך א כאַראַקטעריסטישע רעזאָלוציע פון מאַג. מ. באַלבערישסקי (לאָדז), אז „אויף אלע וועגרונגען פון אָרטיגע פּאָליטישע פאַקטאָרען, צו די האַנדווערקער - אָרגאַניזאַציעס אז זיי זאָלען צוגעהערען צו א פּאָליטישער קערפּערשאַפט, וואָס ווערט אויף דאָס ניי געשאַפען, זאָל געענטפערט ווערען אז [illegible] אין וואַרשע צו וועלכער מען זאָל זיך ווענדען".

נאָך דער זיצונג פון צ.ק. וועלכע איז געשלאָסען אויף א אויסערגעוועהנליכער הויכער ניוואָ, איז אין הויף פון פעראיין פאָרגעקומען א האַנדווערקער מיטינג אויף וועלכען עס זענען אויסגעטרעטען מיט רעדעס ה' פישער, קראָקא, אדוו. ווייצמאַן, אדוו. סיריץ (וואַרשא), מלינעצקי — ביאַליסטאָק, מאַג. באַלבערישסקי (לאָדז), גאָלדפאַרב —וואַרשע, ספּאַנמאַן איז דער מיטינג פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין א פּראָטעסט־מיטינג קעגען אַנטיסעמיטיזם. דערביי האָט א שטאַרקען רושם געמאַכט די רעדע פון מאַג. באַלבערישסקי.

פון לאָדז האָבען אין צוזאַמענפאָהר אַנטייל גענומען א חוץ די איבערערמאָהנטע צוויי פאַרשטעהער אויך די מיטגלידער פון צ.ק. ראָזמאַן האַנעמאַן און ה. יוזעפאָוויטש.

די צווייטע זיצונג פון צ.ק. קומט פאָר אין 3 חדשים אַרום אין ביאַליסטאָק.

געשטאָרבען פּיאָטר שומאַוו

(„חבר פסח")

אויפ'ן קאַלווינישען צמענטאַזש אין לאָדז איז נעכטען פאָרגעקומען די לויה פון געוועזענעם בעקאַנטען פּ.פּ.ס.־טוער, איינעם פון די ערשטע און נאָהענטסטע מיטאַרבייטער פון מאַרשאַל פּילסודסקי אין די ערשטע יאָהרען פון זיין ווירקען, אינזש. פּיאָטר שומאַוו.

ווער איז געווען דער פאַרשטאָרבענער?

אליין א געבוירענער רוס, אַ קריסט, שטודירט אין פּעטערבורגער טעכנאָלאָגישען אינסטיטוט, אַרבייט מיט אין די סטודענטישע אָרגאַניזאַציעס, בעקענט זיך מיט די פּוילישע סאָציאַליסטישע קרייזען אן שפּיץ פון וועלכע עס איז דאַן געשטאַנען דער מעדיצין־סטודענט מאַזורקעוויטש, וועלכער האָט מיט יאָהרען שפּעטער אָרגאַניזירט דאָס בעריהמטע אַנטלויפען פון מאַרשאַל פּילסודסקי פון דעם ניקאָלאַיעווער תפיסה־שפּיטאָל אין פּעטערבורג.

שומאַוו פאַראינטערעסירט זיך שטאַרק מיט דער פּוילישער סאָציאַליסטישער און אומאָפּהענגיגקייטס־טעטיגקייט און טרעט אריין אין די רייהען פון דער דאַן ענטשטעהענדער פּ.פּ.ס., לערנט זיך אויס פּויליש און פיהרט אָן מיט דער ארבייט אין ווילנער, גראָדנער און ביאַליסטאָקער ראַיאָן. אין די יאָהרען 1892—1893, ווען עס הויבט זיך אָן די יודישע ארבייטער בעוועגונג, ווערט שומאַוו דער אָרגאַניזאַטאָר און אָנפיהרער פון דער יודישער סעקציע ביי פּ.פּ.ס., וואו ער אַרבייט צוזאַמען מיט דעם שפּעטערדיגען פּוילישען אויסערן־מיניסטער וואַסילעווסקי, צווישען די יודישע אַרבייטער־קרייזען איז שומאַוו בעקאַנט געווען אונטער דעם פּאַרטיי־פּסעוודאָנים „חבר פסח", ער האָט זיך אויסגעלערנט גוט יודיש.

וועגען שומאַוו'ס טעטיגקייט שרייבט פּ. שוואַרץ אין זיין נישט לאַנג ערשינענעם בוך „מאַרשאַל פּילסודסקיס בעציהונג צו דער יודישער פראַגע און זיין קאַמף געגען בונד". שומאַוו ווערט א סך מאָל אַרעסטירט, וואַנדערט פון איין תפיסה אין דער אַנדערער, ענדליך עמיגרירט ער קיין פּאַריז, וואו ער איז לאַנגע יאָהרען געווען א פּערזענליכער פריינד פון בעריהמטען סקולפּטאָר ראָדין און איז פאָטאָגראַף פון פּאַריזער ראָדען־מוזעאום.

שומאַוו איז געווען אן אויפריכטיגער און זעהר פיין־פיהלענדער יודען־פריינד און ספּעציעל א פריינד פון יודישען אַרבייטער, ער האָט אויך געהאַט א טיפע בענקשאַפט צום יודישען געזעלשאַפטליכען אַרבייטער־לעבען, נאָך זיין צוריקקומען פון אויסלאַנד זענען אָבער שוין די פאַרהעלטנישען געווען גאַנץ אַנדערע, שומאַוו אליין איז שוין געווען קראַנק און שוואַך און האָט שוין נישט געקאָנט אַקטיוו אַרבייטען אויפ'ן געזעלשאַפטליכען געביט.

שומאַוו איז צו זיין לעצטער רוה בעגלייט געוואָרען דורך פיל פון זיינע קריסטליכע און יודישע פריינד און פאַרעהרער.

מיטגעפיהל־דעפּעשען האָבען צ. א. צוגעשיקט: פּ"ע. סלאַוועק, סענאַט־מאַרשאַלעק פּריסטאָר, ג. מיניסטער וואַסילעווסקי א. א.

צבי מייזלער

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר חויט, ווענערישע
און געשלעכטס־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 32־141
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8־10, 12־2 און 5־8 אָוונט

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.

ק. מלאַד

דאַן־דאָמינגאָ

ראָמאַן

108

אז דאַניע האָט אויפגעריסען די אויגען כדי טיפער צו פאַרשטעהן, האָט דער רב דערמאָהנט:

— ס'איז נישט גלייך אזוי געווען, איבערגעלאָזט א יודישע טאָכטער אז זי האָט קיין שידוך נישט געקענט טון.

דאַניע האָט געשוויגען און נישט געוואוסט, וואָס מען וויל פון איהם, האָט דער רב צו פאַרשטיין געגעבען:

— עס רעדט זיך וועגען אסתר קניפּלס, האָסט איהר צוגעזאָגט.

דאַניע האָט זיך געכאַפּט, ווי א פּערהעטסעניע, שווערע וואָלט האָט זיך אויף איין קאַרק אַראָפּגעלאָזט.

דער רב האָט אריינגעקרעכצט אין דער רויטער פּאַטשיילע אריין.

— א יוד טוט נישט אזוי.

— וואָס, רבי?

— האָסט איהר צוגעזאָגט.

— האָב איך.

דער רב האָט זיך נישט געבייזערט, ווי דאַניען האָט עס אויסגעקוקט, פאַר דאַניען איז פיל בעקוועמער געווען ווען מען האַנדעלט מיט איהם אָפּען, קלאָר און אָהן היטנערוועטלעך. ער האָט געוואוסט צו וואָס דער רב צילט. און דאָס „ציהען" רעדעלעך האָט דאַניען אויפגערעגט און ער האָט אָנגעהויבען ארויסגיין פון געדולד.

דער רב איז נישט נתפּעל געוואָרען פון דאַניעס כעסן זיך, עס האָט אויסגעזעהן ווי ער האָט יאָהרען לאַנג געוואַרט אויף דאַניעס צוריקקעהר, און איז אזוי וואַרטענדיג גרוי געוואָרען.

פונקט ווי פריהער האָט ער דאָס מאָל אויך געעפענט א ספר, איינגעטונקט מיט א פינגער, וואָס האָט זיך ארויסגעשטאַרכט פון דער רויטער פּאַטשיילע און אַרויסגעלייענט:

— האָסט זי אַראָפּגעפיהרט פון גלייכען וועג. האָט זי זיך געלאָזט איבערהערען פון דיר. זי איז מעוברת געוואָרען, געהאַט און ס'איז געשטאָרבען. כהל האָט צרות געהאַט, און די מאַמע דיינע האָט עס פערקלעמט.

דאַניע האָט זיך דערמאָהנט, געשוויגען און געוואַרט. עס איז געוועזען נישט געוועהן אין דעם, וואָס עס וועט נאָכקומען, וועט ער וויסען ווי אזוי צו האַנדלען. דער רב האָט ווייטער געריהרט קוקענדיג אין די אותיות אריין, גלייך ער וואָלט פון דאָרט ארויסגעלייענט דאַניעס בעשולדיגונגען - אָפּט און דעם פּסק גלייך צוזאַמען:

— דו דאַרפסט צו רעכט מאַכען דיין פעהלער.

דאַניע האָט אלץ געשוויגען און איהם האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז טויזענד וואַנדערזייגער קלאַפּען איצט אין דער שטילקייט אויס זיינע רגע'ס וואָס האָבען זיך געצויגען ווי אייביגקייטען.

ער האָט זיך דערנאָך געגעבען א שטעל אויף און אָהן איין וואָרט זיך געלאָזט צו דער טיר.

דער רב איז עפּעס ווי יונג געוואָרען ווי זיינע יאָהרען וואָלטען זיך פּעניעט און די כוחות געשטאַרקט. ער האָט געגעבען א שפּרונג אויף פון זיין „פּאָטער־שטוהל", פלינק ווי א הירש. א גלייך־אויס זיך און אָנגעכאַפּט דאַניען ביי די אַקסלען ווען ער האָט שוין געהאַט אָנגענומען די קליאַמקע פון דער טיר.

דאָס איז דאַניען געפעלען געוואָרען, און אָנשטאָט זיך אָנצוציטערן, ווי ער האָט געמיינט. איז ער ווייכער געוואָרען. דער רב האָט געביטען זיין קול און מיט גוטפריינדשאַפט געזאָגט, געבעטען און געוואָרענט:

— נישטא וואָס זיך צו שרעקען, מיין קינד, א מלחמה געווען אויף דער וועלט, האָט מען אויסגעזוכט עפּעס אַן אָרימען אַלמן, מען האָט זיך אריינגעלעגט אין דעם און מען האָט חתונה געמאַכט.

דאַניען איז געוואָרען לייכטער און ער איז גרייט געווען זיין כעס אָפּצולעשען, האָט ער שוין געפרעגט מילדער:

— און וואָס קען מען טון?

— דאַרפסט עפּעס אַרויסהעלפען, א חוץ דעם איז דאָך א יושר אויך, זעקס קינדער פון זיין ערשטער ווייב. נישטא קיין פּרנסה. דאַרפסט עפּעס טון דערצו.

— נו, וואָס טון, רבי?

— גרינגער מאַכען דאָס לעבען געביטען אויף פּרנסה, א חוץ דעם א פּאָר הונדערט זלאָטי אָוועקלייגען אויף איהר, איבערשרייבען. זאָל איך דיר אויסטראַכטען אַז ס'לעבט, וואָלט עס נישט דיין געווען? וואָלט עס נישט געהאַט קיין חלק אין דיר?

דאַניע האָט נישט גענוי געוואוסט די אלע רמזים אָבער ער האָט פאַרשטאַנען דעם רב'ס סתם אַנצוהערעניש וועגען דעם „עס". ער האָט געוואוסט וועמען מען מיינט, כאָטש ער האָט עס זיך נישט פאַרגעשטעלט.

דאַניע איז געוואָרען אָפּענהאַרציג און זיך מודה געווען:

— איך האָב גאָרנישט מיין אייגענס. איך בין אַן אָרעמאַן, רבי, ווען נישט „זי" וואָלט איך קיין העמד נישט געהאַט אויפ'ן לייב, און אז איך זאָל חתונה האָבען פאַר איהר, וועט אלץ זיין מיין.

— מיט דער גויה?

דאַניע האָט געשוויגען און געוואַרט, אַז דער רב זאָל אליין פאַר איהם ענטפערען.

נאָר דער רב האָט זיך געמאַכט בייזערן, אַרומגעגאַנגען גרינג איבערן בית־מדרשל, ווי יונגע פיס וואָלטען געטראָגען אַן אַלטען גוף.

— אויב אזוי איז ביטער, איז נישט גוט... — האָט דער רב ארויסגעשלאָגט זיינע ווערטער צוזאַמען מיט דעם רויך פון דער קלייטער, מאָדערנער ליולקעלע, וואָס ער האָט זיך מיטגעבראַכט פון „טיף־ראַסעי".

ער האָט געעפענט די טיר און אויסגערופען אין פינסטערען חלל אריין:

— זייט־זשע מוחל, רב אבא.

אַבעלע פּאַפּיראָסניק איז אריינגעקומען אומגליקליך. עס האָט אויסגעזעהן אַז ער איז ערגעץ געשטאַנען אין דער פינסטערניש און געוואַרט אויף דעם דאָזיגען בעפעהל:

— כ'בין דאָ, רבי.

דער רב האָט אויסגעקלאַפּט זיין ליולקעלע אין ברעג פון א שטענדער און געפרעגט א זאַך, ווי עס וואָלט שוין סיי־ווי געווען בעשלאָסען:

— ביסט מרוצה א שידוך צו טון מיט דיין טאָכטער?

— איך האָב דאָך אייך געזאָגט, רבי, אז עס זאָל זיך מאַכען עפּעס לייטישעס.

— נו, מען דאַרף זיך נישט שטאַרק איבערטעהמען... — האָט דער רב אריינגעוואָרפען, נישט איזוי אַבעלען צו דערפּוהן (מען האָט געמורמעלט אין שטעטעל, אז מיט דיגעלען האָלט שוין הויך, אז אַבעלעס קיכע און שוויגט, ווי דער סאַוויצקעלע זיצט מיט איהר איינער אליין גאַנצע נעכט אין א חדר־מיוחד, און מען האָט מוציא־שם־רע געווען, קיין „עפּעס רעכטס" וועט זי שוין נישט קענען קריגען. האָט דעריבער דער רב נאָך פריינטאָג אינטערפּריה, איידער ער האָט נאָך געהאַט געזעהן דאַניען, אין בית־מדרש געזאָגט אַבעלען אז עס וואָלט גלייך געווען צו מראַכטען...), ווי צו פאַרזיכערן און פאַרשטאַרקען דעם ענין גופא.

האָט דער „פּאַפּיראָסניק" נאָכגעגעבען און פערלאַפּען:

— אז די קינדער ווילען.

דער רב האָט ווי פאַרזיגעלט זיין וואָרט:

— ווען מען מאָרגען שרייבען תנאים און אם־ירצה־השם נישט אָפּלייגען דעם זמן החתונה אין דער לאַנגער באַנק אריין.

און צו דאַניען, איהם גרייכענדיג די לעבעלעכע האַנט:

(פאָרטזעצונג קומט)

אנפאל אויף יודישע ספארטלער אין לאדז

נעכטען זענען אויפ'ן ספארט־פלאץ פון ארבייטער ספארט־קלוב „טור" אויף לעטניא גאס פארגעקומען ספארט־פארמעסטונגען אין לייכט - אטלעטיק וועגען דער מייסטערשאפט פון די ארבייטער־קלובען אין לאדז. אין די דאזיגע פארמעסטונגען האבען זיך בעטייליגט די יודישע קלובען „טייפון" און „מארגענשטערן".

בעת דער מיטאג־פויזע, ווען די ערשטע האָבען פערלאזט דעם פלאץ צ"א־ופע מיטגלידער פון „טייפון" זענען זיי בעפאלען געווארען דורך א המון קריסטען, וועלכע האבען זיך אומגעקעהרט פון דער קירכע. מיט מעסערס און אייזענס זענען די יודישע ספארטלער בעפאלען געווארען דורך די קריסטען. עטליכע פון די יודישע יונגעלייט זענען שטארק צושטאכען געווארען און בלוטיג צושלאגען געווארען.

די בעפאלענע האבען זיך אומגעקעהרט אויפ'ן פלאץ און דארט האט מען אויך צוריקגעפיהרט די פערוואונדעטע. דער המון, וועלכער איז בעַשטאנען פון עטליכע הונדערט מאן האבען בעלאגערט דעם פלאץ און ווייטער געוואלט פארטזעצען זייער ארבייט.

די יודען זענען אויסבעהאלטען געווארען דורך די טורא־ווצעס אין די גארדעראבען און האבען איינגעהאלטען דעם אנגריף ביז עס איז געקומען פאליציי. די קריסטען האבען דאן ערקלערט דער פאליציי, אז דאס האבען זיי זיך געוואלט נוקם זיין דערפאר וואס די יודען האבען געוואלט אויפהענגען א רויטען פאהן אויף דער קירכע... אלע יודען וועלכע האבען זיך געפונען אויפ'ן פלאץ זענען נאך דעם אפגעפיהרט געווארען אין קאמיסאריאט וואו עס איז צונויפגעשטעלט געווארען א פראטאקאל און א טייל יונגעלייט זענען גלייך בעַפרייט געווארען. די איבעריגע זענען ארויסגע - לאזט געווארען נאך א אינטערווענץ פון דער פערוואלטונג פון „טייפון" און ביי א געהעריגער אויפקלערונג פון „טור".

די שווער פערוואונדעטע האבען בעקומען הילף פון דער שטאטישער פאגאטאוויע.

נאך די געשעהענישען האבען זיך שוין די יודישע ספארטלער נישט בעטייליגט אין די ווייַטערע פארמעסטיגונגען.

Dr. med. **Trepman**

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען.

בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע.

זאוואדזקא 6, טעל. 234-12

נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אווענד.

טעאטער, מוזיק און פערזוויילונג (קאמוניקאטען)

לעצטע פארשטעלונג פון „אראראט"

היינט צום לעצטען מאל דער פראגראם „חסידיש, נגידיש, ממזריש". אלע, וואס האבען נאך נישט בעוויזען צו זעהן דעם פראגראם דארפען אומבעדינגט בעזוכען די היינטיגע לעצטע פארשטעלונג, וואס וועט געווים איבער לאזען א גוטע ערהוינערונג. מארגען געזעגנט זיך דער „אראראט" מיט לאדז נאך צוויי חדשים פרעהליך מאַכען דעם טעאטער־עולם. קיינער זאל נישט פערפעהלען זיך קומען געזעגנען מיט'ן „אראראט".

לאלא פאלמאן היינט אין העלענאוו־פארק

די אומפערגלייכליכע יודישע פאלקס־זינגערין, דער ליבלינג פון לאדזער פובליקום לאלא פאלמאן, טרעט היינט אויף אין העלענאוו־פארק מיט א פולקאם נייעם און זעהר רייכען שלאגער־פראגראם יעדער אויפטריט פון פר. לאלא פאלמאן אין לאדז איז א געשעהעניש, וואס ווערט די טעמע פון טאג. איז דאך איהר רעפערטואר שטענדיג פריש־צאפלדיג, פון לעבען גענומען, פון דער היינטיגער צייט, פול מיט הומאר, וויץ, ליריזם און הארציגע נגינה. מיט איהר טעמפעראמענט, יוגענד, חנעוודיגקייט און זעלטענער, אריגינעלער אינטערפרעטא - ציע, ווערט יעדעס ליד לעבעדיג, נישט נאר אויסגעזונגען, נאר אפגעשפילט און טרעפט אונז אין פונטעל, אין הארץ אריין... דעריבער איז נישט קיין וואונדער, וואס איבעראל, ווי אין לאדז, האבען די אויפטריטען א קאלאָסאלען ערפאלג און דעריבער אויך, איז דער אינטערעס צום היינטיגען אויפטריט פון לאלא פאלמאן אזא גרויסער.

ראדיא - פראגראם

מאנטאג, דעם 29-טען יוני

8 צייט־סיגנאל, 8.03 פליטען, 8.45 פריהמארגען־ידיעות, 8.55 טאג־פראגראם, 9 פריהמארגען קאנצערט, 11 טראנסמיסיע פון גדיניע, 12.30 פליטען, 1 יום־טוב פון גדיניער ים, 2 סאליסטען - קאנצערט, 2.30 פליטען, 3 לידער וועגען ים, 3.15 אודיציע פאר קינדער, 4 סימפאנישער קאנצערט, 4.45 שמועס, 5 קאנצערט, 6 א געשפרעך מיט די ראדיא־צוהערער, 6.10 וועגען אלעם צו ביסלעך, 6.15 פליטען, 6.25 שמועס, 6.35 רעקלאמע־קאנצערט, 6.50 אקטועלער שמועס, 7 לידער, 7.30 קאנ - צערט, 7.50 קאנצערט, 8.30 פעליעטאן, 8.45 אווענד - ידיעות, 8.55 אקטועלער שמועס, 9 קאנצערט, 9.45 ספארט־ידיעות, 10.05 אפערע.

Dr. med. **L. Berman**

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע־בע האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענר.

זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

2 זשגאווסקא — איבערגעטראגען געווארען פון פיעטריקאווער 6 — אויף

מעבעל־געשעפט

NASIELSKI i MARKOWICZ

מיט אכטונג

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אונזער ג' קונדשאפט, אז פון 15 מאי ד. י. איז אונזער

און מיר עמפפעהלען זיך ווייטער אונזערער ג' קונדשאפט.

מיר בעזיצען אויף לאגער די נייעסט־מאדערנסטע מעבעל.

מיר מאכען אויפמערקזאם, אז אויסער די דערמאנטע צוויי אינהאבער פון דער פירמע האט מעהר קיינער קיין שום שייכות נישט צו אונזער געשעפט און איז נישט בעפולמעכטיגט אנצונעמען בעשטעלונגען אין אונזער נאמען. קומט און איבערצייגט אייך

בעמערקונג: וועהניגער מאדערנע מעבעל מיט 50 פראצענט ביליגער.

קלאנג־קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

היינט און פאלגענדע טעג! ◆ גרויסער הערליכער פילם א. נ. ◆ היינט און פאלגענדע טעג

„עגיפטישע נעכט" (מצרים)

אויסערן פראגראם: קלאנג־צונאבע און לאנד־אקטואליטעטען.

רעוואלוציאנס־בילדיגע פרייזען!

1-טער פלאץ 1.09 זל. | 2-טער פלאץ 85 גר. | באלקאן 54 גר.

ריינע אנאנסען!

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

3 גרויסע מאסיווע קאסטענס צו פערקויפען

צו ערפאהרען אין אדמיניסטר. פון דער צייטונג יעדען טאג פון 12—3 נאכמ.

צו פערפאכטען אין בעסטען צענטרום אמעריקאנער מאשין־רענדער מיט רינגעל־אפאראט זעהר ביליג, ווי אויך גוטע בעדינגונגען, עווענטועל אהן פאכט נאר בשותפות מיט א גוטען מייסטער. אפערטען אונטער D.

לאקאלען

עס איז צו פערמיטען א געוועלב צוזאמען מיט א שטוב און קיך אין בעסטען צענטרום אויף גלאוונע גאס 67. צו ערפאהרען ביי'ם וועכטער אדער ביי דעם אדמיניסטראטאר פון הויז.

א גרויסע 4 פענסטערדיגע שטוב אויפ'ן 1-טען שטאק ווי אויך א 2 פענסטערדיגע שטוב זאפארט צו פערמיטען אויף פראנציסקאנער גאס צו ערפאהרען פאמארסקא 35 ביי א. צוקערמאן.

3 צימער און קיך מיט אלע בעקוועמליכקייטען, זונען־זייטע, אויך א ענצעל־צימער מיט בעקוועמליכקייטען אפצוגעבען, צו ערפאהרען פאלודניאווא 18 ביי'ם וועכטער.

פאר א סובלאקאטאר אפצוגעבען א צימער, פראנט מיט באלקאן און בעקוועהמליכקייט, בעזונדערער איינגאנג. — פל. קאשטשעלני 4, וו. 5.

פערשידענעס

עס ווערט געברויכט א קוואליפיצירטע מאשין־נייער צו סוועטערס ווי אויך אלערן־יונגעל פון באלד געצאהלט פילסודסקיעגא 2 וו. 4.

א קוואליפיצירטער אבערלאך־נייער ווי אויך א צושניידער זוכען ארבייט אין א פאבריק צו סוועטערס בעקאנט אין אלע ארט ארבייט אפערטען אונטער „קוואליפיצירט" אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע

איך בעזיץ 2,500 ביז 3,000 זל. פון פאך בוכהאלטער־בילאנסיסט וויל צוטרעטען אלס שותף צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט. בעדינגונגען קליינע. אפערטען אונטער „בוכהאלטער־שותף" אין אדמ. פון „נייעם פאלקסבלאט".

דאס ביל־ערעפענטע יודישע אפטיק־געשעפט

„OPTICUM"

28 פיעטריקאווער 28

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער־גלעזער, קאמבינירטע גלעזער, טערמאמעטערס.

אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.

פ'וערען אויך אויסגעפיהרט זעמטל, רעפעראטורען פינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס:

28 פיעטריקאווער 28.

אכטונג! ווער עס וויל האבען די עלעגאנטסטע היטען צום זומער־סעזאן אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יודישע היטלעך, טוכענע, סאמעטענע, זיידענע צו ביליגע פרייזען. אויך אלע ארט שילעך־היטלעך בעקומט איהר נור אין בעוואוסטען הוט־געשעפט „Szerlauns" פיעטריקאווער 10. קומט און איבערצייגט אייך! שבת איז מיין געשעפט געשלאסען.

CUKIERNIA

„ZRÓDŁO"

PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72

עמפפעהלט

אויסגעצייכנטע לאדעס

צוזאמען מיט סאדא־וואסער און וואפלעס א פארציע 35 גר.

יארסקע אוועבדבראיטעצ

פון 4 גענג צו 1 זל.

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-78

עפענט פון 8 פריה ביז 9 אווענד.

וועגעריש־קראנקע, מענערשוועכע און הויט־קראנקהייטען

אנאליזען פון בלוט און אורין

די פערהיטונגס־סטאציע

איז עפענט א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל

א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע

פאר וועגעריש־קראנקע

מענער - שוועכע און הויט־קראנקהייטען

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

פיעטריקאווער 45

עפענט פון 9 פריה ביז 9 אווענד.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוידאק

פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.

א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1 טער שטאק

נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט

זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג

ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

דערמיט האב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דער ג' קונדשאפט, אז די שוין גוט־בעקאנטע

„MLECZARNIA WOLFA"

איז געווארען איבערטראגען אויף

זאוואדזקא 4 טעל. 209-49

און איך גיב ווייטער ארויס פריהשטיקען, יארסקע מיטאגן אויך קאלאציעס

און איך פערהאף, אז מיינע קונדען וועלען מיך ווייטער בעזוכען.

מיט אכטונג

ראובן וואלף.

וויכטיג פאר ברוך־קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען־ביין (הויקערס). פאראליזשען, בייןשווינדזוכט, פלאטפים און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען־ליידענדע.

פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדען איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב־הייל־באנדא - זשען.

פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.

געגען ביין־שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פלאטפים ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען.

געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי־שטרימף לויט מאס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלע הייל־ארטאפעדישע אנשטאלט

ספעצ. ארטאפעדע

א. פעטריקעוויטש, לאדז

9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא)

אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.

טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.